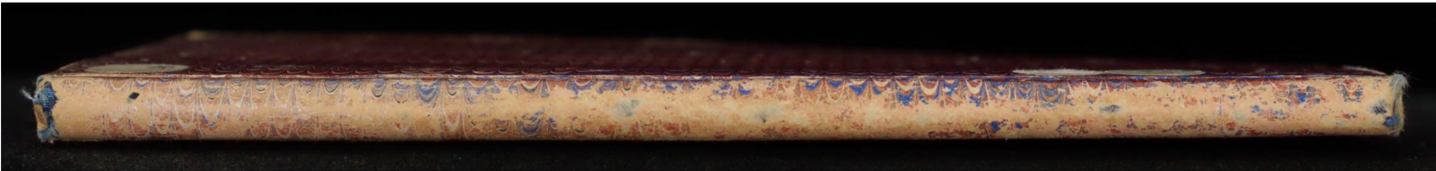
448

J

172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

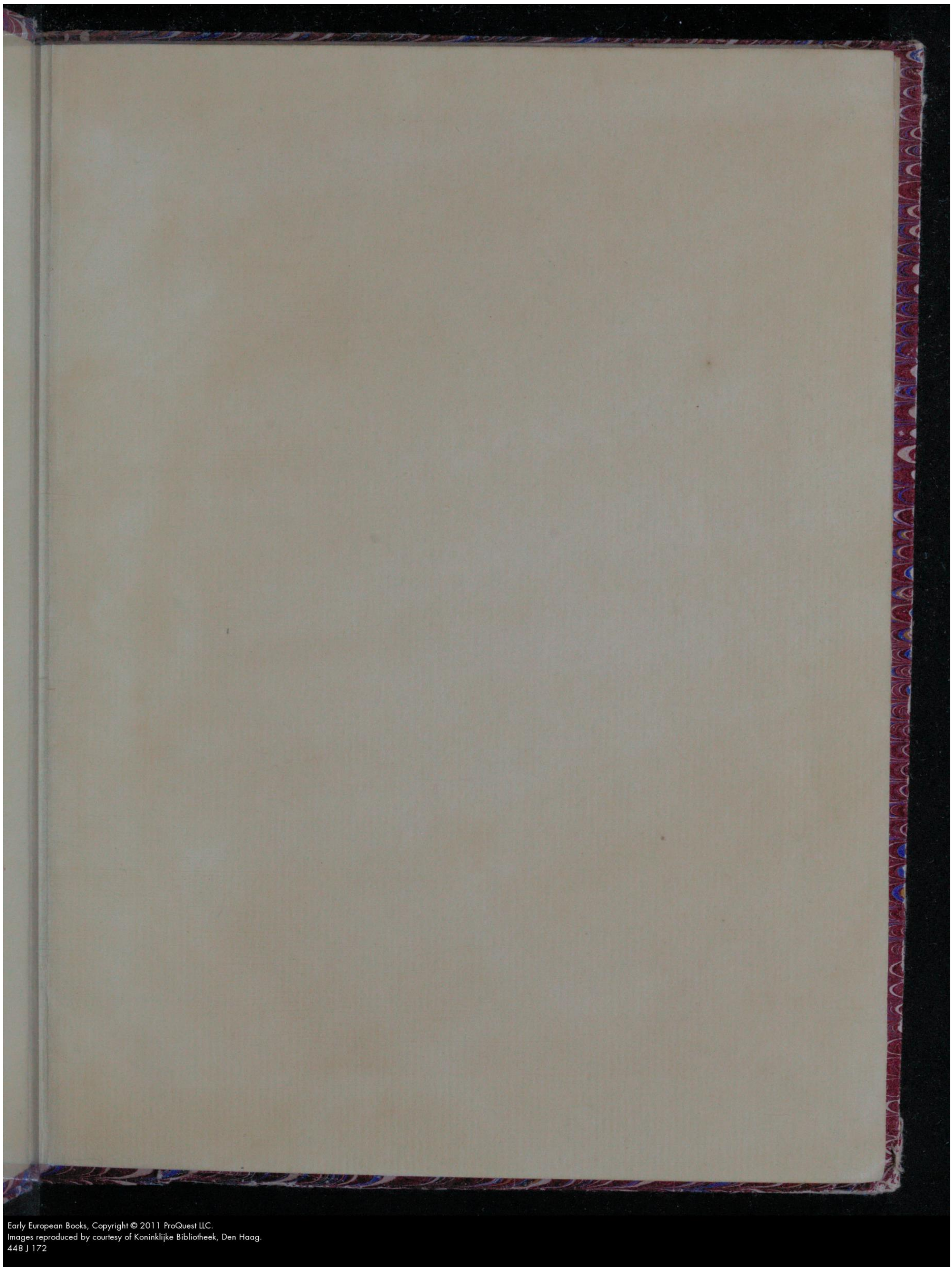

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

kw
448
J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

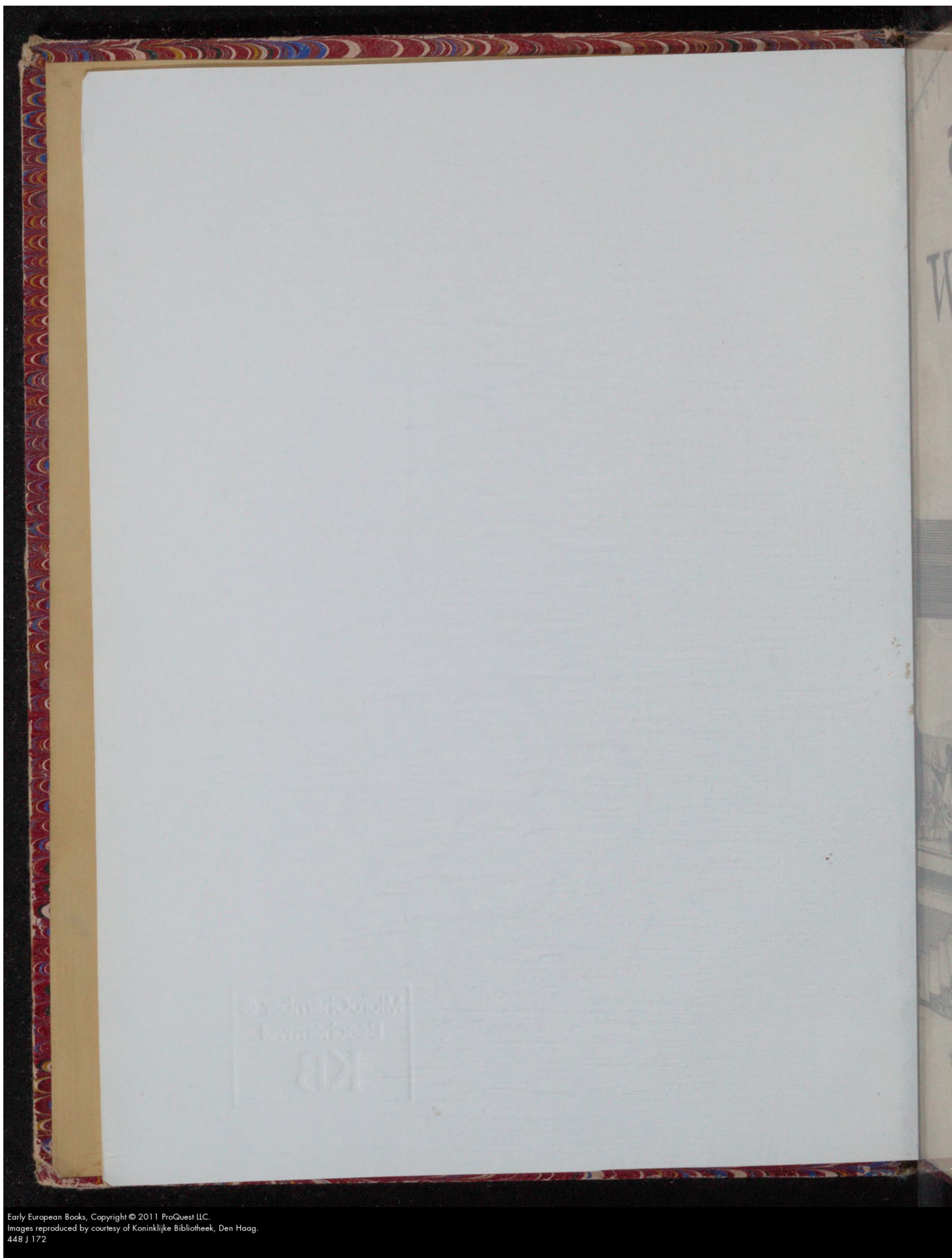

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

MicroChamber ©
Beschermd
KB

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

759 E17
448 J 172

TRVER-SPEL Van de Moordt/ begaen aen WILHEM by der Gratie Gods/ Prince van Oraengien, etc.

Ghedicht door
G. van HOGHENDORP.

t'AMSTERDAM, Voor Cornelis vander Plasse,
Boeckvercooper, wonende aen de Beurs. 1617.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

AEN ZYN
EXCEL^TIE.

PLUTARCHUS in 't leven *Demetrij*, alder Doorluchtichste Vorst, verhalende d' Eeren ende Staten die de gemeente van *Athenen* hem waren toe-eygenende, doet daer over een treffelijcke vermaninge, als dat de Princen niet so seer en behooren te letten op de uyterlijcke Eeren haer aenghedaen, als wel, ofte oock hare daden ende deuchden de selve waerdich zijn, ende naer de selve bevindende, oock die toeghevoeghde Eeren aen te nemen ende t' ontfanghen, als gerechtelyck en waerachtich haer toecomende; ofte die te verwerpen ende t'ontseggen, als een geveynsde vleyery, meer dienende tot spot als tot lof. So ist, alder vermaertsten Prins, dat ick aenmerckende de weldaedt die mijn Vaderlandt genoten heeft, door de groot-moedighen ernst die den hooghloffelycken Prins, van za: me^rie. uwer Ex^tie. Vader, aenghewent heeft, om het selve te trecken uyt de moet-willighe tyranny van de bloedt-giere *Maranen*, daer het so diep in versopen lach, ja dat selfs zijn Princelycke ghemoedt niet en was lettende op verlies van eygen goederen, gevaer zijns levens, noch alle de dreygementen zijner vyanden; maer treedt met een onversaechde ziel altijdt in zyn heylich voornemen henen, dat is, het gemeene beste zyns Vaderlandts te bejaghen, hoewel het schijnt dat dickwil het den Hemel niet en lieft, door veel voorvallende ongelucken hem toegecomen, so en laet hy evenwel niet af, nochte thoont sich vermoeyt van der deuchden, heylsamen, doch smallen padt te treden; achtende de veelvoudige verhindernissen zyns loffelycken voornemens te zyn ware proeven van zyn stantvasticheyt, daer met de reden hem gewapent hadde, want (ghelyck *Seneca* seght:) den tegenspoet is getuyghe van een vroom ofte veracht ghemoedt: Daer over dat hy

 oock

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

oock eyndelyck is tot zyn deucht-rycke begheerte ghecomen, als gheleyt hebbende den waren gront-steen van een volcomen vryheyt onses Vaderlandts, doorgedrongen hebben met een deuchts verstaelt ghemoedt, alle de beletselen zijner verwaender vyanden, latende by allen volckeren een hooghe verwonderinghe zyner manhafticheyt en cloeck beleyt. Doch daer over zijn moordadige vyanden, die altijt gepoocht hadden hem het lieve licht des levens uyt te blusschen, als het volcomen vervul van haer geluck, en deser landen gantschen onderganck, hebben hem (door Gods toelatingh) verradelyck om den hals ghebracht; want Godt bemerckende hare boosheydt, heeft haer willen bethoonen, dat haer wanen soo ydel was als die boos was: want vermeenende door dese doodt volcomen overwinninghe te hebben, bevonden haer flucx wel wijdt daer van daen, want gelyck den eenen *Phœnix* den anderen herbaert uyt zijn assche, also heeft oock desen wijdtberoemden Prince uyt zyn bloedt naeghelaten alsulcke Helden, die op 's Vaders gheleyden gront-steen een heerlycke vryheyt volcomen op gebout hebben, ende die zyne onwaerdige doot op 't hooghste hebben comen wreken. Dit alles overleght hebbende, bevond ick waerachtelyck, ô wijdtberoemden Prins, datter geen lof ghenoechsaem en was om zyne ghedachtenis te Eeren, nochte datter niet en soude connen ghevonden werden tot zynen roem dienende, datmen flattering soude mogen noemen, so heb ick voorghenomen (als een danckbaer mede-ghenoot van onse Vaderlantsche vryheyt) yet te doen dat tot lof en eer soude moghen strecken van dien ghesegenden Prins, ende van het gantsche huys van *Nassau*. Daer over ick voor nam de doodt van dien vromen Heer, die wy met recht moghen noemen, *Onsen ghemeenen Vader*, in een Treur-Spel te verthoonen, also hy in het scheyden uyt dit verdrietelyck leven op het alderhoochste bevesticht heeft zyne groot-moedicheyt en godtsalicheyt, het welcke zyn leste woorden wel te kennen gheven, als niet becommert zijnde dan met zyn arme Ghemeent, en zyn ziele in de handen des alderhoochsten te bevelen, loffelycke, voorwaer overloffelycke afscheyt, die by ons in gheen

vergh

ergheten behoort geſtelt te worden, maer ons eeuwich diend tot
en ſpieghel zyner vromer deucht, ende onſer vyants overmaten
ooſheyt, het welcke ick volbracht hebbende naer de jonſt mijn
an den Hemel daer in toeghevoeght, hebbe mijn ſelven verſtout,
alder goedertierenſte Prins, uwer Ex$^{tie.}$ dat toe te eyghenen, op
at het onder uwe genadige beſcherminghe mocht uyt gaen, en
ies den volckeren t'aengenamer zyn, als oock derwyle ſyn Prin.
x$^{tie.}$ is een eerwaerdich Spruyt van ſoo 'n doorluchtighen Stam,
iens lof hem in alles behoort aenghenaem te zijn, noch daer by
evoecht dat zyn Ex$^{tie.}$ my heeft ontfanghen ende aenghenomen
nder de Compagnie van zyn Guarde, ſo dat ick my bevindende
ock een Dienaer van zyn Princel. Ex$^{tie.}$ ick niet redelyck het ſelve
n ander conde toe-eyghenen, verhopende dat zyne Princel.
x$^{tie.}$ het ſelve met een jonſtige genegentheyt ſal aennemen, hoe-
el myn gemoet myn altemet te rugge dreef, beſorght zynde dat
t in zyn Princ. Ex$^{tie.}$ een faſcheuſe vernieuwinge van zyn 's Va-
rs doot mochte zyn, en daer over een miſvernoeghen hier aen
bben, maer weder herdenckende dat zyne Princ. Ex$^{tie.}$ was een
orſt die ſich in allen geleertheyt geoeffent hadde, en daer door
n ghemoedt met redenen gheſtijft, ſich niet ſo lichtelyck en liet
rvoeren vande paſſie des ghemeenen volcx, als oock in den oor-
ch opgevoed zynde onder 't ghebries van de Paerden, gekryſch
n 'toorlochſ-volck, het donderen van 't Geſchut, 't gekners van
elm en Swaerden, dat ſoo een Prins 't ghemoedt alſo verſekert
eft, dat die niet beweecht en con worden door het gheheuch
n eenich dinck, ghelyck die verwijfde en teere menſchen
en: ſo ben ick voortghetreden, ô alder vermaertſte Prins, als een
e allen genegentheyt heeft om uwe Princel. Ex$^{tie.}$ ende ghene-
yck 't Huys van *Naſſau* alle eer ende dienſt te bewyſen die't my
ogelyck is, daer over my oock yver in uwe Ex$^{tie.}$ dienſt hebben-
gheſtelt, ghedreven zynde om te dienen den alder beroemſten
ins die hedendaechs de gulden Son beſchijnt, waer van myne
ren eyghen ghetuygen zijn, die in ſo verſcheyden landen, ſelfs
der de alder onwetenſte Menſchen, hebbe uwen Vorſtelycken

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

23

roem soo loffelyck hooren uytroepen: *Prince* MAVRICE *l*
plus brave Guerrir du Monde. Voorwaer onse Naecomers onver
ganckelycke oordeelders van onse daden, verstaende door de ghe
trouwe vertellinghe van so veel Boecken die onse Eeuwe sullen
overleven, de meer als menschelijcke volmaecktheden van uw
Vorstelycke Deuchden, ô Prince, souden met recht onse ondanc
bare onwetenheyt beschelden, dat wy niet en hadden door ons
Pennen ghetuycht van de genade die Godt ons doet, dat wy mo
gen leven onder de soete regheringh van soo een begaefden Prins
wiens roem onder Tartaren ende die die daer wateren uyt de
Ganges, doorluchtich is. Ick en vreese niet dat den genen die ee
nichsins ghenaeckt hebben de stralen van uwe deucht, my sulle
oordeelen te overvloeyen in onredelycken lof, aenghesien de ve
heerlyckte gaven daer met Godt u ziel en lichaem so volmaeckt
lyck beschoncken heeft. Den welcken uwe Princ. Ex^tie. laet leve
in een lange gelucksalicheyt, u gevende onder andere geluckich
den, alsucke Nacomelinghen als uwe ziele wenst, tot eyghen ve
noeginghe van uwer Ex^tie. ende tot ghemeene welvaert van o
Vaderlandt.

Den alder ootmoedichsten ende alder
genegensten Dienaer van uwe Prin. Ex^tie.

Gijsbrecht van Hogendor

VOOR-REDEN.

EN yder is wel bekent/ dat den Door-luchtigen ende Hooch-ghebozen Furst / WILLEM, Prince van Oraengien / Grave van Nassou/ende met een sonderlinge groot-moedichept/ tot het eynde zynes levens gepoocht heeft in duysenterley gevaeren de verdruckte Nederlanden/ vande moet-willige Tyranny der Spaengiaerts te verlossen / daer toe consumerende en spillende/ meest alle zyne goederen / so door confiscatie vanden Coningh/ als door eygen verbintenis/om te moghen fourneren de penningen nodigh zynde om zyn loffelyck voor-nemen te effectueren. Betoonende daer mede zyne Princelycke gheneghentheyt om de gherechtichept der onnoselen te beschermen ; Ende zyn Vaderlandt versopen in soo veel ellenden/ door d'uytheemschen moet-wil/ (als een tweeden Pelopidus) weder te herstellen/ in haer vorigen standt. So ist dat eyntelyck naer beproeft hebbende/ allerley veranderlijcke gevallen vande Fortuyn/ als een vroom ende Man-haftich Prince/ volstandigh blyvende in zyn Eerlyck voor-nemen/ heeft door Godes genade so veel te wege ghebracht/ dat hy meest Hollandt ende Zeelandt heeft ghevrijt vande bloet-gierige slaverny vande tyrannighe Maranen , ende daer in geplant een teder beginsel van een volcomen Vrijheydt, na der handt vol-machtich bevesticht door de Victorieuse Daden/ zyner Princelycke Sonen MAURITS ende HENDRICK van NASSAU, verselt met de Helden van hun bloedt. Maer den Castiliaen, metten uytersten Toorn onsteecken/ con niet verdragen dat soo een gering Persoon/ (als hy den Prince was achtende) hem sulck een smaet soude aendoen / als hem onblootende van zyne landen / niet lettende op het groote ongelijck dat hy den Prince gedaen hadde/ die hy selfs daer toe geprovoqueert eñ getercht hadde met meest dē Adel deses lants/ als hem ende haer allen ter doodt verwysende / haere goederen verbeurt makende / en dat in vergeldinghe vande ghetrouwen

dienst

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

dienst aen hem gedaen/ so inden slagh van St. Quintin, eñ meer
andere plaetsen daer hy hem/ende haer gebesicht hadde. Noch
daer by opgerits ende aengedreven door den Nijt/ die zyne Ra-
den den vromen Heer waren dragende / soo heeft hy allen listen
gesocht om den Prins om den hals te brengẽ/achtende wel haest
alsdan sich weder meester van dese Landen te maken. Beloven-
de den Aucteur van dese Moordt/ gift van Adel voor hem ende
zyne Nacomelingen/ eñ daer by 25000. Croonen eens/so dat
door dese so groote beloften (gelijck de werelt altyt beset is met
alsulcke Booswichten / die niet en schamen eerloosen loon voor
snoode schelmeryen by haer begaen te verdienen) eenige hebben
gepoocht in alder voegen den Coninck/en hare schandelicke be-
geerten/ hier in te voldoen. Oock daer toe heftich aengedreven
door de veel-voudige aen-stokinge der Jesuyten/ en meer ande-
dere/ haers gelijck / die sekerlijck alsulcke Moorders den Hemel
waren toeseggende/ ia selfs den Engelen als Dienaers van de-
se vervloeckte menschẽ stellende. Gelyck de voorste meyninge vā
Jan Jaurigny (die den Prins 't Antwerpen inde kaecke schoot)
wel eygen te kennen gaf / wanende door Gods genade gantsch
onsichelyck te zyn daer over hy oock so stoutelyck toeging. Doch
met dit proef-stuck niet te vreden zynde/zynder noch verscheydẽ
andere geweest hier na trachtende/ die oock loon naer verdien-
sten becomen hebben/ eyndelyck eenen/ gelyck ick vast gheloof/
uyt den Af-gront der Hellen op-gedondert/wel ghewapent met
Papistische Reliquien/Paus Bullen ende Aflaten / heeft door
Godes toelatinge/ den vromen Prins verradelijck vermoort/al-
so voldoende des Coninghs en allen zynen aenhangs bloetgie-
righe moet-willicheyt/ die doen wel waende volcomen Victorie
over dese Landen te hebben / maer wel wijt buyten haer mey-
ninge/ heeft Godt haer betoont/ dat hy der Vromen Heyl niet
en stelt in eenes mensches handen/ maer heeft door de treffelyc-
ke Crijschs ervarentheyt van des Princen naer-gelaten Sonen,
des Vaders onwaerde doot op 't hooghste willen wreken: Al tot
een smaet/ en schande van het heyl-loose Spaengien. Ende dese

daer

VOOR-REDEN.

et is beminde Leser die ick V.L. alhier in dit Treur-spel ver-
oon / op dat ons de Maraensche handelingh in eewigher me-
orie blijve. Het Spel is verdeelt in vijf deelen / in 't eerste deel
ert verthoont des Coninck opgeblasen snorckery / den Raet-
ach met de Inquisitie, de eygenschap van de Geveynsde Reli-
e, ende Superstitie, hare ghemeenschap met d' Inquisitie, om
elcker begeerte te voldoen sy uyt der Hel doet comen Megera,
isipho, Alecto, wert besloten met een Choor. Het tweede deel
rthoont den aert van de Helsche furien daer meest al de Paus-
esinde door gedreven zijn / ende boven al sulcke vervloeckte
oorders; noch de disputatie van de Gheveynsde Religie, en
perstitie met den Moorder: volcht d'afscheyt van den Moor-
r uyt het Hof van Parma: den Chorus vertelt meest d'oorsaec
n Spaengiens nijdicheyt tegen dese Landen. Het derde deel
rthoont een discours van den Prins van Orangien met zijn
of-Meester, daer de Princesse Louyse over comende/ verhaelt
swaermoedicheyt eenes drooms: een lof-Liet ter Eeren van
n Prins ende zijn Gheslacht / noch den aencomst van den
oorder aen 't Hof van den Prins, zijne valsche verbloeminghe
er d'oorsaeck zijnder comst aldaer: besloten met een lof-Liedt
n de voorstandinge des Vaderlants. Het vierde deel/ een dis-
urs van de Princesse Louyse met haer Voetster: den Moor-
r wert van de Geveynsde Religie in zijn voornemen gesterct/
de heftich aenghedreven / die oock de Helsche furie vermaent
n niet te verlaten voor dat de Moordt volbracht zy. Volcht
n vertellinghe van veel voor-ghebeurde dingen hem geschiet:
aer naer des alder vroom-moedichsten Prince onwaerdich
nde/ besloten met een klaech-Liedt. Het vijfde / de klachten
n d'overmate droeve Princesse Louyse; de troostinghe haer V
etsters: de klachten van de Staten / sweerende nimmermeer
e heylloose moort te vergheten. 't Besluyt doet den Tijdt,
de wraecke verclaert over des Princen doot ghedaen / door
manheyt zyner Kinderen/ en de Helden van zyn bloedt.

LOF-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

LOF-DICHT.

Ollantsche *Rymers, hoe! wat moocht ghy toch gaen zoeken*
Stof om te rijmen in Latijns', en Griecksche boeken,
Daer waerder stof nochtans u zelfs niet en onbreeckt?
Blijft t' huys, laet Grieck *zijn Griecks*, Latijn *'t Latijns, e*
Franck
Zijn Frans: beschrijft ghy 't uws in taal, die (Godt zy danck)
Geen weerga vindt, dat 's duyts, en dat duyts dat ghy spreeckt.

Van Hogendorp *wist dat, daar om heeft hy beschreven*
In dat duyts 's Princen *moort, die eewich nu zal leven,*
Al heeft hem een Tyran verradelijck doen doo'n:
Nu leeft hy in de ziel van volk'ren zeer vermeughen,
Die 't moorden eewelijck met wil van wraack zal heugen,
En die 't oock wreken door Prins MAURITS *zijn Zoon.*

Hollandtsche Rijmers, komt met kranskens van Laurieren
't Wijse gehelmde hooft van Hoghendorp *vercieren.*
Getrouwe landt-zaat, die 's Landts welvaert steets betracht,
Eert Hoghendorp, *en leert zijn Dicht u jonge kind'ren,*
Dan zal dit Neerlandts haet op Spaengien niet vermind'ren,
Maer eewich duren en vertreen de Spaensche macht.

S. Koster.

SONNET.

E Vryheyts goude Son, die eyntlyck 't hooft ghesteken
Heeft door den dicken mist der Spaensche tyranny,
En ons nu soo beschijnt met hare stralen bly,
Dat al de werelt daer ghenoech af heeft te spreken,
Sach aen haer kost'lyck kleet noch dit cieraet ontbreken,
Dat die den gront gheleyt heeft van haer heerschappy,
En met zijn edel bloet ghesloten de party,
Op het Bataefs Tooneel noch noyt en was gebleken.
Hier in schiep sy verdriet. 't welck HOGHENDORP haest siende,
Die Mars en Phœbus bey heeft even seer te vriende.
Greep in de handt de pen, en maelde soo wel af
De doot de droeve doot des PRINCEN van ORAENGEN,
Dat wie zijn Treur-Spel leest, of vrient moet zijn van Spaengen,
Of treuren neffens hem, al waer hy noch soo straf.

R. Telle.

EER-DICHT
Over
G. van HOGHENDORPS
ORANGIEN TRAGEDIE.

DE ſnoo vervloeckte luſt van d' *Am'lachiten* zaet,
't Bourgoenſche hel-vergift van 't wrevel bloedich Spaengien,
Gevoedt en opgequeeckt tegen 't eel bloet *Orangien*,
Is levend afgebeeldt ſoo 't hier beſchreven ſtaet.
Heylooſen Bourgognon! onſael'gen Moorder gaet
Brenght alle 't Spaenſch vergift, Piſtolen, Roers, en Poeder
Aen d' Hel-hont, *Rhadamant*, aen *Pluto*, of zijn Moeder,
So ſien wy voor NASSAU een ſorgh-bevrijden ſtaet.
Groot-trotſer-aertſch-Monarch, dachty met woeden ſtraf,
Als ghy dien vromen Prins ghemaeyt hadt in het graf,
't Was alles voor de wint, 't ſpel was u heel gewonnen?
Neen, *Hoghendorp* beſchrijft u yd'le raſerny,
Hy ſtelt u haet te pronck door zyne Rymery,
En ſinght ORANGIËN lof in 't held're licht der Sonnen.

Blijft volſtandich. *A. Koning.*

KLINCK-GHEDICHT.

MYN Ziele ſich verheucht/ wanneerſe gaet deurleſen
O ſoete rymerij/ o overbraef Soldaet!
Daer u gheleerde Pen ſo vroet vertellen gaet
De lieve deuchden al diens *Princen* waert ghepreſen:

Die door manhaftheyt vroom den Spaenſchen Vorſt dee vreſen/
Hoe wel hy ongeacht hem ydel eerſt verſmaedt.
O *HOGHENDORP!* hoe wijs verkieſt ghy deſe daedt/
Om ons Naneven die in ſteedts gh'heught doen weſen/

Als ghy haer wis vertelt dees Hels gheteelde moort/
En hoe den *Iber* boos verradelijck verſmoort
Van dees doorluchtich Heldt het overwaerde leven:

En wan hy haer verbeeldt wat ſchrick Hiſpaengen heeft/
Dat dien Godt-lieven man hen al te moedich leeft/
Dis ons om eyghen bloedt de vryheyt heeft ghegheven.

I. A.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

6

Personagien.

PHILIPPUS den Coninck van Spaengien.
RUY GOMEZ de SILVA, Raets-Heer.
d'INQUISITIE twee Iacopyner Monicken.
De GEVEYNSDE RELIGIE, en
SUPERSTITIE.
MEGERA
TISIPHONE Stom. } Furien.
ALECTO Stom.
MOORDER Balthasar Geraerts.
De Prins van PARMA.
ASSONVILLE.
IESUYT.

PRINS van ORANGIEN.
HOFMEESTER.
PRINCESSE LOUYSA.
VOETSTER.
CAPITEYN van de Wacht.
De dry STATEN.
Den TYDT.
De CHOOREN.

ORAN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

ORANGIEN TRAGEDIE

Ofte

Treur-Spel.

d'Eerste Acte.

De Coninck van Spaengien PHILIPPVS, RUY GOMEZ de SILVA, INQUISITIE.

EN blixem treft veel eer de kruyn van d'hoochste Rotsen/
En schijnt het avontuer veel eer verlust te trotsẽ
De grootste Princen/ dan 'tgemeen haer onghe-acht.
Wie paert sich nu by my in Coninckl ijcke macht?
Wat Volck/ wat Tael/ wat Lant/ daer Menschen doch in leven/
Die voor myn Scepters roem niet schricken en niet beven?
Waer henen men verreyst/ waer henen men sich went/
Den Castiliaenschen roem een yder is bekent.
Van waer de blonde Son des mergens coomt getreden/
Of waer hy weer verpoost sijn jachten afghereden:
Men buycht sich voor den glans van mijn bepeer'lde Croon/
Hispaengien heeft ghebout in Oost en West zijn Troon.
Den droef-gheverwden Moor/ Oost en West Indianen/
Cariben/ Patagons/ Mensch-eters/ Brasilianen/
't Napolitaensche Rijck/ Sicilien/ en Milan/
En duysent dergelijck/ die ick niet noemen can/
Sich nijghen al voor my: ick ben een Godt op aerden/
Wanneer ick my verset ten Troone/ sich vervaerden
Des Werelts volck'ren meest/ en 'saertrijcx Princen al/
Een yder waent verschrickt dat het hem ghelden sal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Ick donder met mijn stem/ den blixem zijn mijn Helden/
En Jovis toorzen niet so licht ter neder velden
  De bloemen eener beemd/ als ick wel met een woort/
  Door spaensche Lemmers snecch/ vyanden heb vermoort.
Het vaste aertrijck dreunt van mijn vergramde schreden/
Jae Pluto al verbaest/ in 't Helsche hol beneden/
  Vreest dat de lompe aerd'/ door onvermijden val/
  Hem en al 't Hels ghespuys tot stof verpletten sal.
Dus beeft het al voor my/ ja Hemel/ Hel/ en Aerde:
Nochtans een snoot/ ghes wind/ een volcxken vol onwaerde:
  (Verstockt in zijn verderf) steeckt nu den dwasen cop
  (Al oft yet wonders waer) teghen sijn Prince op:
En maeckt my dit bekent/ hoe hooch ick ben gheseten/
Dat my het avontuer ten trots niet heeft vergheten:
  Maer hoont met smaet en schandt den roem mijns Majestey
  Met onbesuyst geluck/ 'tgheval zijn dullicheyt.
Ick sweert u Belgica, ick sal u doen ghevoelen/
Hoe wreet ick straffen can u ongehoorsaem woelen/
  Lacht lacht een weynich tijts/ weerstaet vry mijn ghebodt:
  Ghy Ketters/ steunt vry vast op u heylloosen Godt:
Ick sweer u by mijn staf/ en by mijn groote Croone/
Daer van ghy slaven zijt/ dat ick u sal betoone/
  Hoe wanckel vest u hoop/ hoewel door laghen vals-
  Al eenighe van u (stout) hebben van den hals
Gheschoven 'theylich jock van ons heylsame wetten/
En laten al te boos hun goddeloos besmetten
  Met Secten vuyl vervloeckt/ van Godt en Mensch ghehae
  En dien trouloosen Gast/ dien stichter van't verraet/
Dien Muyter onbeschaemt/ Oproerder van mijn Landen/
Ick sal hem doen bekent/ hoe wijt der Princen handen
  Bereycken/ hem tot straf: vervloeckten Dienaer snoot/
  Mijn ziel verlust sich noch in u eerloose doot.
Ghy trotst my Belgica, ick sal u weder trotsen/
Ghelijck een vlottich Schip stuyt op de harde Rotsen:
  Tot zijnen ondergang/ en al di'er waren in/
  So kneus ick noch den trots van u verwaenden sin.
t'Assyrische ghewelt heeft noyt soo preuts ghewroken
Aen den trouloosen Jood' den Eedt van hem ghebroken/
  Als ick o wrevel volck! met u Verraders al/
  Oock u eedt-breucken vals op 'truytste straffen sal.
De Roed' was al te loom dien ick u hadt gesonden/
Door 's Meesters handt te sacht verettert zijn de wonden:
  Ghy zijt te hart van beck/ den toom was al te lang/
  Maer eenen corten tijt stelt u veel nauwer prang.
Ghy boeven schuymsel snoot/ ghy doet my dit bekennen/
Dat 's Princen sacht beleyt zijn achtbaerheyt sou schennen:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

V Landen tot den roof/ u Steden tot den brandt/
V Mannen tot de doot/ u Vrouwen tot de schandt
Ick overgeven wil: het vonnis is ghestreken.
Hoe? so een Prins als ick/ o! sou die sachter wreken
So een verbloeckte smaet/ als nu pleecht teghen my
Dit woeste volcxken plomp/ dat maeckt sich selven vry?
Neen neen Bourgoignen/ hoe? soudt ghy dien smaet ghedoghen?
V Vader (hooch gheacht) heeft met een preuts vermoghen
De Vorsten al te trots van het beroemde rijck
Hun Steden dick bewalt/ ghedwonghen te ghelijck:
Dat sy voor zijnen Troon hun hoochmoet moesten breken/
Ellendich/ arm/ en naeckt/ wijt van hun waen gheweken/
Bekenden voor hun Prins die my ter werelt bracht/
Wel hoe? en ick zijn Soon ben ick van minder macht?
Heeft niet voor mijn ghewelt het Fransche rijck gheneghen?
Heb ick niet met hun smaet den Lauren hoedt ghecreghen?
Den boerschen Turck vermaert/ den eed'len Pers beroemt,
Verbasen al verbleeckt/ wan sich mijn name noemt.
O Philippe! waer 's u Macht en u Monarchijs wenschen?
Wie smet u Scepters glans? alleen een handt vol menschen/
Neen/ by mijn groote Croon/ de werelt om vermaert/
Al soudt het al vergaen/ ja Hemel/ Hel/ en Aerdt/
Ick laet niet onbewraeckt dit wrevel boos vol schanden/
Ick sie alreed' u val verdoemde Nederlanden/
Ick sie u ondergang/ en u vernieling heel.
Als een vergramde Leeuw/ met opghesperden keel/
Een Proye flucx ontmoet/ het zy dan mensch/ oft Dieren/
Hooveerdich tast hy't aen/ met over-wree manieren/
En laet niet ongheschent/ maer scheurt het van malcaer;
So druckt u noch (gheboeft) mijn toren al te swaer.
Aro. Hier in hebt ghy ghelijck/ mijn Prince hooch verheven/
Dat ghy die loeren plomp ('tis tijt) voor u doet beven:
Die steunen al te trots op hun Vryheden/ dan
't Geen d'eene Prins hun gheeft/ weer d'ander nemen can.
Il. Vryheden? hoe? een Prins bepaeltmen die met wetten?
Den blixem van mijn wraeck die sal tot stof verpletten
Haer vryheyts ydel roem/ en treden die met voet/
Die lompe kekels grof/ dat goddeloos gebroet.
ro. Mijn Heer/ u toren stilt/ men dick ghewan met listen/
Het gheen 't verwaent ghewelt van groote Prinçen misten:
Laertis soon vercreegh Achillis wapens hert/
Zijn list/ voor Aiax kracht/ wel wijs ghepresen wert.
Een wijs voorsicht verbreeckt den hoochmoet der vyanden/
Het is een dom ghesnor/ doch hebben cloecke handen/
Wanneer die zijn belept/ sy vechten als verwoet:
Soo datmen hun voor al van 't hooft berooven moet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Die swygert al te kloeck/ die by hun is geweken/
Die onsen handel loos heeft al te nau deurkeken/
Die door wan-trouw van ons/ ons listichent ontquam/
Doen syn ghesel te slecht syn rechte loon vernam/
Die moet eerst zijn van kant/ dees stut al ons ghewelden/
't Gemeen men sonder hem wel licht ter neder velden:
't Welck is ghelijck de Zee van winden dul ghewaecht/
Nu ist vol moet-wil stout/ en mergen weer versaecht.
Ghelyck hun hoofden zyn/ grootmoedich/ oft vol vresen/
Oft wys/oft onbesupst/ alsoo 't gemeen sal wesen.
Hierom grootmoedich Vorst/ vereyst een dapper Man/
Die desen Muyter snoot van 't leven helpen can.
Sy schuylen onder hem/ hy onder macht van buyten/
Die al vergift van Nijt den voorspoet willen stuyten
Van u beroemt ghewelt/ op thoochst by hun ghevreest/
Was niet d'uytheemsche jonst/ myn Heer/ 't waer lang geweest/
Dat sich voor dynen troon hun trots had moeten buygen.
Den omgesetten Prins soeckt syn profijt te zuygen
Uyt der nabueren quael/ 't sy oproer/oft verraet:
Hoe hoogher throon men heeft/ hoe meer men wert ghehaet.
INQU. En hy alleen die treckt met schalck-geveynsde zinnen
Der Vorsten hulp/die oock zyn ketterye beminnen:
Alleen is hy het hooft en stut der muyters stout/
Die 't lichaem wel beleyt/ en van den val weerhout.
Doch 't lichaem zonder hooft begeeft zich flucx tot vallen/
Zoo even/zonder hem/ 't gemeen was niet met allen/
Wan hy ter hellen is/hun woeden is ghedaen.
PHIL. Wel isser niemandt meer die my can tegenstaen?
RUYG. Ja/ maer d'een is noch jonck/en d'een noch onervaren/
En d'ander sullen haer wel t'uwen dienst verclaren/
Op hope van genaed/mis-trouwich van hun zaeck/
Men toeve dan wat tijdts met ons gewenste wraeck/
Tot dat al zachjens dus de rest men heeft ghetoghen/
Alsdan men haer betoon/hoe ydel haer bedroghen
Heeft der ghenaeden waen/den ongetrouwen knecht
Al wat men die belooft/heeft geen genaden recht.
Der Prinsen eeden al den Muyters niet en gelden/
Als die Eedt-breuckich vals eedts recht eerst nedervelden.
INQU. Maer waerom 't recht genoemt? ha! 't recht hier niet en gelt/
't Gemeen roemt van het recht/ de Printen van ghewelt.
Wat heeft den Vorst voort recht/oft onrecht doch te vresen?
Men hangt/men brant/men moort/alst ons maer nut kan wesen/
Hy sterve metter yl/ist noodich dat hy val.
PHI. In welcker voeghen men dit wel volbrenghen sal?
INQU. Myn Heer/ laet dat aen ons/men salder een verwecken/
Wiens onbesupste ziel men daer toe zoo zal strecken/

Door

Door 't al-bekorich gout/ en ſalichept belooft/
Dat hy u vyandt trots van't leven flucx berooft/
Ja moedich/onverſaecht/int midden der vyanden/
Een dagghe druckt in't hert van dien eerloos vol ſchanden/
Oft met het donders beeldt/het clat'rende geſchut/
Hem drijve metter yl naer Plutoos duyſter hut.
RUYG. 't Sy hoe/ oft waer met 't is/men help hem van der aerden?
PHI. Dat ſy een braef ghemoet/die 't leven niet en ſpaerden
Ten dienſte van mijn Croon/ick ſweer oock by dien ſtaf/
Nopt Prince meerder loon zyn onderſaet en gaf/
Door daden uytgerecht/als ick hem ſal vergelden.
RUYG. Myn Heer/ick acht ghewis/ dat hy hem zal verzelden
Naer 't zielen byſter huys/ oft volgen metter vaert.
PHIL. Zo zy zijn heugenis ons immers alſo waert/
Dat al myn landen om hy zy als Sant ghedreghen.
INQU. Myn Heer dats wel verſint/daer met men ſal beweghen
De herten al verſchrickt van zyn gepijnde ſmert/
Want buyten twijffel iſt/ſo hy becomen wert
Van dit Godloos geſpuys/zy doen hem duyſent dooden/
Dit dulle volcxken wreet/int quaet niet om verſnooden/
Dat houdt hem voor zyn Godt: die hun berooft daer van/
Wat doot hy lyden zal men wel bedencken kan.
RUYGO. Dat ſy ons even veel/ als d'ander is om 't leven:
PHIL. Maer o! ick vreeſe dat ſich niemant derf begeven
Te doen dees ſtoute daet: RUYG. O Prince wyt vermaert/
Wat heeft roem-gierichept veel daden vreemt ghebaert
In zielen dul ontſint? dat tuycht hy die de branden
Dianas tempel ſchoon in d'Aſiaenſche Landen.
Onnoemlijck iſt ghetal van die daer door becoort
Hun ſelven gaven tot booſ-daden ongehoort.
INQU. Daer by zyn veel genepcht hun Prins ten dienſt te ſterven/
Die 't leven niet alleen/maer 't ſalich daer om derven.
Dus Prins zyt niet beſchroomt/zoo'n Helt ick vinden zal/
Die ſtout der muyters Heer grootmoedich brengt ten val.
PHILI. Wel dat het zoo geſchie/ ick ſtelt in dyne handen/
O myn getrouwen raet/myn Vaderlijcke landen
My te berooven/dat was zo een ſmaet en hoon/
Als dat men nopt dien vleck con wiſſen uyt myn Kroon/
Maer zoud' Hiſpaengiens roem in eewichept verroeſten.
Men paſt op ſchandt/noch eer/al zoud' men 't al verwoeſten/
Ick blijf verwinner doch: RUYG. Myn Heer/ dats wel geſeydt/
Wie trotſen derft verwaent des Coninckx Majeſteyt/
Die moet Godloos vol ſchant ter hellen henen ſweven.
Hoe ſoud 't veracht gemeent den Coning Wetten geven/
Als of hy bedel-wys de Croone creech op 't hoot?
INQUI. Neen/ dat men eer het landt van al zyn volck ontbloot/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Wat vryheyt/ oft wat wet/ daer sy hun op verlaten?
Een Coninck onbepaelt verheerst syn ondersaten/
De Croon en dwingt geen wet. Ruy. En 't geen de Prins hun gaf/
Door hun moetwillen boos/beneemt hy hun tot straf.
Der ondersaten goet is al den Coninck eyghen/
Als slaven moeten zy voor zynen throone neygen/
Des onderdaens besit en wat hy opt bequam/
Wanneert den Prins belieft/hyt hem te recht benam/
En doet hem eers genoech/dat hy hem maer laet leven.
PHILI. Ick sweer by 's Hemels troon/dat zy haest sullen beven.

GEVEYNSDE RELIGIE, en SUPERSTITIE.

GE.RE.
Hier ben ick al vergramt/ Geveynsden Godts-dienst listich/
Besmeurt met menschen bloet van dese Eeuwen twistich:
Ick hol so onbesuypst/dat 't Aertrijck sich verset/
Myn valsheyt wert bekent door onvervalschte wet/
Doch pas ick daer niet op/men doet my so niet vluchten,
Ick sal door moorden dul den laesten sucht doen suchten
Noch menich/die sich noyt daer op en hadt verhoet.
Nu met kracht/dan met list ick my behelpen moet.
Ick/die door loos vergift den Keyser nam het leven/
Twelck hem van Priesters handt voor Godtheyt wert ghegeven/
Soud' ick nu zyn beschaemt? eer Hemel Hel vergaet/
Dan ick in 't minste sou vermind'ren mynen staet/
Neen neen/ick ben te loos/wacht/ o! als ick beginnen
Sal met een sachten toom van schalck geveynsde sinnen.
't Geveynst my om en tom sweeft/als een dicke mist/
Ick die door heyl'gen schijn / so te begoochlen wist
Meest al de volck'ren die d'Aertbodem opt betraden/
Wat heb ick zielen dom door myne list verraden!
Een Dochter vande Hel/ de Duyvel is mijn Broer/
Bedroch heel schoon vermomt dat is myn Minne-moer.
Versierde fabels dul/inbeelding/schijn van reden/
Nacht-dromen/'t ingewant van beesten opgesneden/
't Geheym in Bos en Boom/der ijdel vog'len vlucht/
Eclips in Son en Maen/des donders dom gerucht/
De leden boos vervalst van Menschen langh ghestorven/
Dat zyn de voetsels/daer ick meest met heb verworven
Den wasdom/dat den cop my tot den Hemel raeckt:
Wat is door my volvoert? wat is door my gestaeckt?
Wat zyn met menschen bloedt Altaeren veel begoten?
't Welck ick den Priesters wreet had inden cop gestoten.
En 't volck al even bot/door myn behende list/
Oft 't was in 's Hemels dienst/in tminst niet beter wist.

Door

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Door schroom van quaden spoet/den mensche ick verbaerden/
Dat hy zijn eyghen kint ten Offer niet en spaerden:
Atreus outsten zoon/der Griecken overhooft/
Door my zijn Dochter waert van 't leven heeft berooft.
Ontalbaer ist ghetal die van my zyn bedrogen:
Want hoe? heb ick int net al sachtgens niet ghetoghen
Al swerelts volck 'ren meest? ja waermen menschen hoort/
Sy zyn door my al in afgoden-dienst versmoort.
Self dat vercoren volck/na Godes wet besneden/
Door mynen raedt een beest wert van hun aengebeden/
En riepen dats ons Godt/al even dul verdwaest/
Door yver zoo verblindt/dat Moses al verbaest
(Wanhopich van ghenaed) swoer so verbloeckten eeden/
Daer door hy nimmer mocht 't beloofde landt betreden.
En sint die grooten Helt ons naeder Hellen joech/
Die zyn vyanden wreet al stervende versloech/
Was ick de geen die eerst al sachtgens weer quam sluppen/
En 't Priesters dom gemoet met myn vergift becruppen:
En heb myn selven stil allenxkens ingebracht/
Tot dat ick weder was in myn volcomen cracht.
Doen steld' ick 't al in roer/doen bracht ick 't al aent woeden/
Die my wou teghenstaen/betaeldent met den bloede:
Ick was der Princen Prins/ick was der Heeren Heer/
Ick deelden upt de croon des ryex/naer myn begheer.
Den keyserlijcken hals betrat ick met myn soolen/
En al behent heb ick de grootste eer gestoolen
Van mynen meester trou/den waren Godes soon.
En t'elcken meer en meer grontvesten ick myn troon.
Ick streelden 's menschen hert so sachgens met myn veynsen/
Dat niemant qualijck con eens op mijn valsheyt peynsen.
Soo 't myn behaechlijck was/so moestet oock so zyn.
SUPER. Maer nergens waert ghy veyl/o Suster sonder myn.
Waer dat ghy zyt gheweest/heb ick u op doen stygen/
En sonder my ghy noyt geloof en conde crijghen.
Ick maeckten u bekent/ick deed u syn vermaert.
GE. RE. Verheft u niet te seer/door my zyt ghy ghebaert.
Al waer ick was ge-eert daer deed ick u oock comen.
SUPER. Dat loof ick; sonder my hadt ghy noyt toe ghenomen/
Door my ghy vallen deedt het volck int misverstaen/
Door my is in zyn leedt den Saul boos vergaen.
Ick deede Iephthah dom zijn eyghen kindt verbranden/
En door my inde hoocht men dee Godloos offranden/
Door my heeft Israhel in ongehoorsaemheyt
Afgoden vreemt ghesocht/door myn bedroch verleyt/
Ter eeren Moloch sy hun eyghen bloedt vergoten/
Door my het edel bloedt der Persen inde vloten

Der

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Der Griecken is gheſtort/ het welck d'Atheenſchen Helt
Wan hy verbannen was/ by naer het leven ghelt.
Door my hebt ghy becoort' thert van de groote Heeren/
Dat ſy door gaven milt u ſtaten de'en vermeeren/
Dat van die grooten Prins de trotſe Stadt ghy creecht/
Daer noch den meeſten pracht men van u hoochmoet pleecht.
Door my de ſtrickte Wet van ſcherp-geſtelde Oorden
Het overdwaes ghemoet der Menſchen ſoo becoorden/
Dat ſy door Offers vet aen hun vermeenden wel/
Dat hun voor-bidding vals hun loſten uyt de hel:
Zoo ſuperſtitieus den volck'ren ick dee weſen/
Door my is u ghewelt ten Hemel hoogh ghereſen.
En zonder my/O ſus/ en waert ghy niet een ſier.

Ge. Re. Al ſoetjens; wel hoe dus? wat noodicht ſulck ghetier?
Of iſt my onbekent wat dienſt ghy my opt dede?
Onmoghlijck ſonder u d'Aerdbodem ick betrede.
Ghy zyt door my ghevoed/ door u ſo ben ick ſterck/
Wan wy te ſamen zijn ſo iſt volcomen werck.
Dus waertſte Gheſellin/ wy moeten t'ſamen leven.
Maer hou/ hier comen die/die ons ons crachten gheven/
Doch weer door ons ghe-eert met een gheveynſden ſchijn/
By't ſlechte volxken dom als Santen heylich zijn.

GEVEYNSDE RELIGIE, SUPERSTITIE, INQUISITIE.

Inqv. VRiendinnen, my verheucht/dat ick u heb ghevonden.
Ge. Re. En u gheſelſchap ons verluſt tot allen ſtonden.
Inqv. Wy zijn des anders heyl in dees verwerde tijt/
So wy niet toe en ſien ons eere zijn wy quijt.
Svper. Wel hoe? wat iſſer gaens? wie is ſoo groot van machten
Die ons derf teghenſtaen? Inq. Door ſmuyckende ghedachten
De waerheyt opgehitſt/ maeckt onſe ſaeck bekent/
En ons vermomde ſchijn door waer ondeckingh ſchendt.
Ge. Re. Maer wat gemoet ſoo ſtout die ſulcx eerſt dorſt beginnen?
Inqv. Ghewis het iſt beſtaen van overkloecke ſinnen.
Ge. Re. Vermach dan al'tghewelt/ noch tyrannije wreet/
Niet/ tot vernieling van dit ons verſlindent leet?
Inqv. Neent/want de ſmaet die is tot int ghebeent ghecomen.
Het dreyghen van de doot en doet hun niet meer ſchromen/
Sy vinden plaetſen daer men hun voor ons bevrijt:
Ja met ghewelt beſchermt/ons tot een ſmaet en ſpijt.
Sy hebben al een deel van 'sConincx landt ghecreghen.
Super. Wel hoe! vermach 'tgheweldt des Conincx hier niet teghen?
Inqu. Het ſchijnt ſy zijn gheſtut van der nabueren handt/
Die meed' al zijn verſengt van deſe ketters brandt.

Men

e.Re. Men ſchaffe raet hier in/ 'ten mach alſo niet blijven/
Want ſomen 't rotten liet/ de ſtanck ſou ons verdꝛijven:
Den quets men heelen moet/ het zy oock hoe't gheſchiet/
Men pas op mooꝛden wꝛeet/ noch op bloetſtoꝛting niet.
Want datmen 'tmaecken con dat het haer eenmael rouden/
Vol eeren bleef ons ſtaet in eeuwicheyt behouden.
Dus datmen al ons macht hier yv'rich teghen ſtelt.
iqu. Dats waer/ doch eerſt met liſt/ en daer na met ghewelt.
Een moeter zijn om hals dooꝛ yemants hant verſlaghen/
En dat ſou al de reſt ſo dapper doen verſagen/
Die meeſt noch wanckel ſtaen/ men flucx hun Meeſter wert.
Dus dienter wel een man met ſoo een ſtalen hert/
Dat hy te waghen niet ontſie zijn eyghen leven/
Om deſen Twiſter vals zijns levens endt te gheven.
En wan dat was volvoert/ alſdan met al de macht
Des Coninckx wel beleyt men hun licht t'onder bꝛacht.
e.Re. Ghebꝛeeckter anders niet? ho! ho! laet my ghewerden/
Ick ſal eens menſchen ziel tot mooꝛden ſoo verherden/
Dooꝛ ſchalck-vermomden ſchijn van tſalich weſen bly/
Dat niemant/ hoe bewacht/ ſich ſelven en bevꝛy
Vooꝛ zijn verrader-handt: ick die ſo dul berooꝛden
Het hert/ dat onverſchꝛickt ſijn bꝛoeder dee vermooꝛden/
Ja ſelfs dooꝛ redens ſchijn de ſinnen ſoo verblindt
Des grooten Pꝛince/ dat hy't nau vooꝛ quaet bevint.
Ick kan ſoo onverſaecht der menſchen herten ſmeden/
Dat ſy mooꝛdadich/ dul/ als beeſten ſonder reden/
Heen dꝛaven onbeſuyſt in d'alderwꝛeetſte doot/
En ſteunen ſo verdwaeſt op mijn beloften groot/
Al oft het mooꝛden boos was Godt een welbehaghen.
De Helden maeck ick ſtout/ en doeſe weer verſaghen.
Den blixem van mijn Ban heeft van des Keyſers hooft/
Het Keyſerlijck cieraet/ de gulden croon gherooft.
Alſt nauf/ ick t'mijnen dienſt doe comen uyt der Hellen
De dꝛie gheſuſters wꝛeet/ om 's aertrijcx volck te quellen:
Hoe? zijn wy nu beducht om 'tleven van een Man?
Ick die met een gheſicht ter Hellen ſenden can
Ontalbaer zielen dꝛoef? neen neen/ ick ſal betoonen
Dat gheen onwinbaer Stadt/ noch Veſten hem verſchoonen/
Maer midden in zijn Sael/ omringht met al ſijn wacht/
Al moedich/ onverſaecht/ hy flucx wert omghebꝛacht.
Ick ſweer by Plutos Thꝛoon/ dat wy niet ſullen wijcken/
Ick gae noch deſe nacht naer d'Helſche wooningh ſtrijcken/
Daer met beſweringh grou de Hel ick beven doe/
De wꝛeetſte van de dꝛie met haer geſlangde roe
Megere gaet met my/ al ſou ick't al verſetten/
Die ſal met Helſchen damp de boꝛſte ſo beſmetten/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Beswalcken 'tinghewant/ vergiften ziel en sin/
Van hem dien ick bequaem tot dese daedt bevin/
Dat tot de moort beweecht syn knaghende ghepeynsen/
En door ons opghehist/ te rugh niet sullen deynsen
Van d'onverschrickte daedt/ en wan men daer by doet
Al veel beloften milt van groote schat en goet/
Tis als het drooghe hout/door weynich vyer ontsteken/
Smuyckt eerst met dompen roock/ maer moedich doet uytbreken
Door't suyssende gheblaes de ginsterende vlam/
So salt oock zijn met hem/ wanneer hy eerst vernam
Het helsche spousel wreet in sijn vergifte sinnen/
Stilswijghendt in't ghemoedt hy 'tmoorden gaet beminnen/
Maer wan men hem nu port met woorden schoon gevleyt/
Alsdan dat dulle vyer zijn krachten van hem spreyt/
En vlamt so onbesuyst in zijn bloetgiere sinnen/
Dat hy op heeter daedt wenscht 'tmoorden te beginnen.
So krachtich is den list/ daer met ick heb ghevelt
So vele Vorsten braef/ en menich strijdtbaer Helt.
Want sulck een die't verlies van 'tleven niet sal schromen/
Die sal wel t'eener tijdt tot sijn begheerte comen.
Dus stelt u ziel te vre'en/ ick sie alree de moort
Van die de waerheyt dient/ en onse rust verstoort.

INQU. O dat is wel gheseyt/ dit is al ons begheeren.
Wanneer dit is volvoert/ wy sullen haest verneeren
Den hoochmoet van de geen die met de Schrift ons dreycht/
De rest voor ons ghewelt sich als verwonnen neycht.
Wat sal den Coninck dit wel sonderlingh vernoeghen?

GE.RE. Ick gae my metter yl naer 'tspoocken-huys verfoeghen.
Mijn Suster comt met my. SUPER. ick volch u schreden naer.

INQV. O soo dit wert volvoert/ soo zijn ons saecken claer.

CHOOR.

Chricklijck is het vyer om vreesen
Van der Princen gram ghemoedt/
Sonder reden hy sal wesen
In zijn toren dul verwoedt/
Tdringht hem flucx tot moorden wreet/
't Past op niemants schae noch leet/
Ja veel meerder ist om duchten
Dan den haghel op de vruchten.
Meest door ydel waen ghedreven/
Oft door loghen-tael verleyt/
Wert den toren opgheheven
Van der Princen moghentheyt/
Ydel waen en loghen-tael/
Zijn de oorsaeck van haer quael/

Dit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Die om eyghen winst verkiesen
Doen den Prins zijn lant verliesen.
Wijs / die wanckel stelt sijn staten/
En die niet meer toe en gheft/
Hy is ydel boven maten
Die ten Hemel sich verheft:
En die al verwaent begheert/
Als een Godt te zijn ghe-eert/
Dees valt onversiens ter neder
Van zijn staten/ hooch/ maer teder:
Siet hoe Pharoos trots verheven
(Al verwaent) hem brenght in noot:
Nabuchodonosors leven/
Cesars moort/ en Cyrus doot/
Spieghels voor u Vorsten zijn/
Dat u macht niet is dan schijn.
Wat mach Alexander baten
Al sijn goet/ en al zijn staten?
Dus ghy niet upt hoochmoet prachtich
Wetteloos u selven roemt:
't Welck door loghens onwaerachtich
Van u vleyers werk verbloemt.
Godts Wet doet u macht ontfaen/
Om de Wetten voor te staen/
Die ghy hebt met eedt beswozen/
Doe ghy Coninck waert ghecozen.
Derft ghy Vorsten de misdaden
Straffen van een ander man/
Daer ghy selfs met zijt verladen?
Dat ist werck van een tyran:
Die niet past op Wet noch eer/
Maer vol wrevels werpt ter neer/
Al de preutse deuchts manieren
Die zijn gulden Croon vercieren.
Vanden Hemel waert om loven
Princen hebt ghy al u macht/
Al u moghenthept van boven
Wort van Godt u toeghebracht.
Zijn ghenade u ombat/
Als de vesten doen een Stadt,
Heylich doet hy zijn u wesen/
Dat u d'ondersaten vresen.
Maer so hy siet dat onwaerdich
Ghy den Scepter voert in d'hant/
Stut de booshept onrechtvaerdich/
En den vromen brenght tot schandt/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Hy treet met u in't gherecht/
En u machten nederlecht/
Waer sal hy u Vorsten thoonen
Dat u trots u niet can schoonen:
Maer de gladde tongh pluymstrijckich
Die de Princen smeeckich vleyt/
Meest doet dat de deuchden wijckich
Zijn van 's Coninckx Majesteyt.
Wel hem die in't aenschijn smeet
Den pluymstrijcker die hem beet/
Wiens vergift hy wijs ginck vreesen/
Dat was recht eens Princen wesen.
Boos-wicht raet u Prins tot salich/
Die ghy meer als mensche vreest/
O so hy daer in is falich
Minder is hy als een beest:
Keyser/ Coninck/ Vorst/ noch Heer/
In Godts rijck en is niet meer/
Dan den minsten mensch onmachtich/
Die ghy hier soo zijt verachtich.

De Tweede Acte.

MEGERA, TISIPHONE, ALECTO.

MEGER. Hier uyt het helsche hol/ de borst vol booshepts wenschen/
't Vergift van veyle vree/ de Peste van de menschen/
Ben ick Megera boos: Tisiphoon, Alecton,
Ghy dochters van de Nacht/ gheteelt door Acheron,
Sa comt hier voor den dach/ verschijnt ghy Helsche spoocken/
Ghy die tot zielen straf het eeuwich vier moet stoocken
Met toortsen steets ghevlamt/ tot straf van booshepts daedt/
Gewapent inde vuyst met my ten Oorlogh gaet.
Ghy die 't verdoemde volck met vyer en vlam gaet plaghen/
Al Plutos beulen wreet/ die 't quaet zijn straf doet dragen/
Al langh genoech ghepijnt de Schimmen bleeck verdort/
Die door boosheden vals ter hellen zijn ghestort.
Hey voecht u nu by my/ hier comt wat grooters voren.
De valsche Goodsdienst die heeft ons tot moort besworen:
De Hel is noch niet sat/ het Tenarische velt
Noch Pluto alle daegh om nieuwe borghers quelt:
Spout nu het Helsche spoch/ vergift nu lant en steden/
Daer ghy met voeten boos het Aerdtrijck sult betreden:
Laet Pelops Vader nu met een graech-scherpen tandt
Al gulsichlijck versaen 't versworen inghewant.
Den Roover Sisiphus verheucht sich nu vol lusten
Dat hy vant climmen suer zyn moede leen mach rusten/

Nu

Nu van den flocker gier niet meer gepickt en wert
Met helsche pijnen wreet het weder wassendt hert/
Dat Iovi 'tvier ontstal/ en dorst de Goden trotsen/
Wiens lichaem eewich druckt Caucasus herde rotsen:
Den genen die op't Rat lijt straffe sijns misdaet/
Den ghenen die int vyer in alder eeuwen braet/
Den gheen die levendt sterft met steetse vrees bevanghen/
Door rotten val ghedreycht/ die over 'thooft hem hanghen:
De bloet-besmette Bruyts/ de Susters dul becoort/
Door wien den eerste nacht de Bruygoms zijn vermoort/
En vullen nu niet meer haer bodemloose vaten:
Ja eyntelijck de Hel wert van u straf verlaten.
Verlust u hier met my/ het smoockt hier al verwoet/
Wast nu u handen wreet in 'twarme menschen bloet.
Vervult Europa nu met al de helsche plaghen/
Die ghy de zielen boos tot straffe doet verdraghen:
Verschudt u schrickich hayr van 'tpijpende gheslang/
Beswalckt de clare Son met uwen adem bang/
En wilt met wreethept dul den Iber boos verladen/
Op dat den Spaenschen Vorst sijn bloet-dorst mach verzaden:
O ghy! die in u borst draecht dootslach/ moort/ verraet/
Bloetschanden/ tyranny/ moetwillen/ nijt/ en haet/
Wraeckgierich/ dul/ vergramt/ bloet-stortigh/onbermhartich/
Ellendich hongher/ cou en scherpe armoe smertich/
Al'smenschen Beulen wreet/ spout die hier samen upt/
Ja dat den helschen damp verdorre gras en cruyt.
Ghy die door Vader-moort de kinders doot doet blijven:
De kinders al verstockt haer Ouders weer ontlijven/
De broeders onder een so twistich hebt verhet/
Dat hun weerhouden can noch bloet noch maechschaps wet:
De dochters Pandions met helschen toorn beseten/
d'Oncuysche Vader snoot int wreede mael doen eten
Tot wraeck zijn eyghen kint. En was't niet ons bedrijf
Dat Atreus neef vermoort wert van sijn eyghen wijf?
Die weer wert van haer soon tot wraeck naer d'Hel ghesonden:
Iocastes sonen bey met moort malcander schonden:
En dat verlusten ons/doen swommen wy in vreucht.
En even sal alsnu de voedtster van d'ondeucht/
Den goddeloosen krijch/ ons weer aen 'tfeesten brenghen:
Wy zijn verwinners doch/ den Hemel wilt ghehenghen/
Want door ons wijcken nu de Liefde/ Vreed'/ Eendracht/
En Twist/ Gewelt/ Bedroch/ zijn in volcomen cracht:
Hist op de Princen trots/ wiens ziel ghy soo becoorden/
Dat sy door ydel lust hun ondersaten moorden:
Dat d'een door wanen groots wil heerschen als Monarch/
En d'ander weer verlept door valschen Godsdienst arch/

In tooren soo ontsteeckt/ dat alle wreetheyts pijnen
Gepleecht aen 's menschen lijf noch al te loom hem schijnen:
Om dat sy 't niet verstaen gelijck hy dat gelooft/
Ontalbaer menschen hy hierom vant leven rooft.
En dats den rechten wech tot Plutoos heerschappyen/
En om de woeste hel 't versien van Borgeryen.
En int besonder ick sal soo met helschen brandt
Verhetten 't hert en sin/ doen rasen 't inghewant
Van een heylloosen mensch/ tot moorden aengedreven/
Dat hy door yver blindt niet spaer syn eyghen leven/
Maer geef het om de doodt eens anders onversaecht/
Want hy doch niet gerust blijft die een ander jaecht.
't Is tijdt o Susters waert/ 't is tijdt/ laet ons beginnen/
Bloedt-dorste zinnen baert/ baert dul becoorde zinnen/
Wraeckgierge herten smeet/ door tooren wreet verleyt/
Want wraeck is meest verselt met onbescheydentheyt:
Hey treet my lustich na/ het is hier al aent woeden/
Voor ons een rijpen oogst/ men moet sich vlytich spoeden/
En ick in myn beroep sal doen bekennen/ dat
Want bloedich moorden wreet Megeer is nimmer sat.

BALTHASAR GERAERTS MOORDER, GEVEYNSDE RELIGIE, SUPERSTITIE.

MOORD. Elaes! hoe teder ist gemoet/ 't welck ongeveynst
Soo naecktelijck verbeeldt/ wanneer men overpeynst
Ons levens meesten loop/ oock 't minst van onse sonden!
Hoe smertich ist de ziel te zyn vol boosheyts wonden!
Hoewel het quaet geheelt den mensche niet en schijnt/
Soo ist een stage Beul die ons de ziele pijnt:
Want d'oogen des gemoets men nimmer sal bedriegen/
De Mensch en kan sich selfs door geen vermomminghe liegen.
Verbeeldt de sonden snoo met d'alderschoonsten vont/
Het schijnt uytwendich wat/ maer in dijn 'sherten grondt
Sal u ghewisse doch u t'allen stonden schelden.
Ghelluckich leefden die wiens ziel gheen boosdaet quelden.
Beswaert is mijn ghemoedt/ mijn slaep is ongherust/
Een vreemt inbeeldingh droef beswalckt mijn soete lust.
Wat sou dit anders zijn/ dan knaghende ghepeynsen
Van sonden boos ghepleecht/ dien ick my niet can veynsen?
In't hoochste van mijn vreucht so comt my steets te voor
Ick weet nau welcke schrick/ men veselt my in d'oor/
Mijn kint ontreckt u ziel uyt 't ydel aerts vermaken/
En stiert die wijs om hoogh naer 'sHemels gulden daken.
De grousaem hel vertoocht sich weer aen d'ander zy/
En al mijn sonden snoot verbeelden sich daer by/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

O sonden ongemeen/ daer met de rasernijen
Door innerlijck gheheuch ghestadich my castijen!
Het hapr my dickwils recht/ ick roep de Maghet aen/
Jck bidt haer om ghenaed'/ en segh dick met ghetraen:
O hoe behoort den Mensch in alles sich te draghen/
Dat hy wel wijs ontvlucht der hellen steetse plaghen!
Helaes of ick't ghemoet hier con versek'ren van/
Door d'een oft d'ander daedt/ al hincker 't leven an/
Als ick daer door maer mocht des Hemels troon be-erven.
Wel hem die 't leven endt om in Gods dienst te sterven.
.RE. Myn kindt wat sachters kiest/ wanhoopt niet van ghenaedt/
Godt wil het leven niet/ maer datmen 't quade laet.
Door deucht soeckt 's Hemels woonst/ en wilt niet treurich wesen/
Ghy die deelachtich zyt den Gods-dienst uytgelesen
Van 't heylich Rooms geloof/ twelck u/ myn waertste soon/
Toe voeren sal vol lust des Hemels gulden croon.
ORD. Och of ick met myn doodt mocht 't Rooms gheloof versterckèn!
PER. Dien yver is te groot. MOORD. Oft dat ick yet mocht wercken
Met schaed van eygen bloedt ten dienst van t'ware woort.
.RE. Myn kindt/ 't is ydelheyt die uwe ziel becoort/
Wel haest sou doodes schrick u yver doen vercoelen.
ORD Jck wensche dit van Godt/ dat ick mocht doen gevoelen/
Met welck een yver dat myn grootse ziele woet
Tot daden vol gevaers/ alst maer was tot behoet
Van onsen Godts-dienst/ en het Rooms geloof rechtvaerdich.
.RE. God kent een yeder niet het Martelaerschap waerdich.
ORD. Och oft hem wel geviel/ en hy my waerdich vont!
ER. Myn kindt/ ick bid ons Godt/ hy u volherdingh jont/
Maer o! ick acht ghewis 'tghevaerlijck deed' u schromen.
ORD Dat wert bevonden dan alst daer toe was ghecomen.
.RE. Door u een grooten dienst de Kercke con gheschien.
ORD. Om datter oorsaeck was men soudet dan besien.
RE. Gods seghenyngh bedauw u over al u leden/
O ghy! die int ghevaer des doots niet schroomt te treden/
Jn 's Hemels dienst/ en om u zielen salicheyt/
Wat heeft den Hemel u een braver daedt bereydt!
Doch schroom ick al te seer/ den schrick sal u doen wijcken.
ORD. Godt sal mijn yv're ziel met moedicheyt verrijcken/
Dus doet het mijn bekent/ mijn hert van yver brandt.
RE. Dat is dien valschen Prins/ van ketterye vermant/
Die al waer dat hy heerst/ ons out gheloof doet vluchten/
Te senden metter ijl naer 't helsche huys vol suchten/
Dat waer de grootste daedt die nu ter werelt is/
Die dit volbrenghen con was salich voor ghewis.
ORD. Hoe? liefdt den dootslach dan ons Godt van groote Heeren?
ER. Ja/ als 't is tot sijn dienst/ en om 'tgheloof te meeren.

Nochtans

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

MOORD Nochtans verbiet hy moort/en segt/myn is de wraeck.
GE.RE. Dits buyten u verstant/ dat is een and're saeck:
SUPER. Neemt Ehud door Godts wil den Eglon niet het leven?
MOORD. Maer David heeft sich noyt tot Sauls moort begheven.
GE.RE. Hoe? Saul was gesalft/ en oock geen Ketter boos.
MOORD. Nochtans in al syn doen een Prins soo Goddeloos/
Dat hy de Priesters selfs te moorden heeft gheboden.
GE.RE. Maer God door Iehu doet hy Iesabel niet dooden?
SUPER. Beg'nadicht Godt niet 't werck van d'Eerbaer Iudith stout
Dat sy d'oncuyschen vorst den droncken cop afhoudt?
GE.RE. Wat wilt ghy segghen/siet der Iacobynen Vader/
Wat stort hy Ketters bloedt/ja demptse allegader.
O Hemel! heeft u dat niet sonderlingh vernoeght/
Daer ghy soo grooten sorch voor uwe heyl'gen droeght?
MOORD Nochtans doen Petrus tooch het snijdent swaert vol woeden/
En dat met Malchus quets hy 't verwde met den bloede/
Wat seght des werelts heyl? O Petre laet dat staen/
Die metten swaerde slaet sal metten swaert vergaen.
Hier blyckt dat Christus geen behagen heeft int moorden.
GE.RE. 't Is waer/ ick kent met u/dat Christus sprack dees woorden
Tot Petrus, die als hy zijn Meester sach in noot/
Niet eens en overdacht 't profijt van Christi doot.
Maer die in Petrus plaets den stoel besit eerwaerdich/
Die heeft den ketter snoot ter doot verdoemt rechtvaerdich/
Hy dwaelt ten geenen keer/dat weet ghy selver wel.
MOORD Wat twijffel prickt myn ziel? wat lyt myn hert gequel?
Hoe ist gemoet beducht? ick weet nau wat te kiesen.
SVPER. Neen/neen/ myn waertste kint! en laet doch niet verliesen
Dees oorsaeck/ wiens volvoer u treckt ten Hemel flucx.
GE.RE. Hem vlechten 's Hemels crans de Eng'len vol gelucx/
Die dees geloofs tyran al moedich sal ontlijven.
MOORD 't Gemoet my onversaecht daer toe beghint te stijven/
't Is waer/'t is Paus bevel/die nimmer falen can/
Hy heeft hem al verdoemt door synen heyl'gen ban.
Hy weet der volck'ren heyl/by hem geen quaet can wesen.
SUPER. Mijn soon 't is voor gewis dat Godt u uytgelesen
Heeft voor zyn eyghen knecht/twelck weynich is gemeen/
MOORD. Een dommelige slaep my dringht door al de leen.
Godt drijft my tot het best/ick wil my hier wat rusten/
En myn vermoeyde siel met sachten slaep verlusten.
GE.RE. Jae slaep/den dullen slaep/veel argher als de doodt/
Megera deser stont een moort-lust in u stoot.

MEGERA, TISIPHONE, ALECTO.

Ha/ ha/ al vert ghenoech/ hier is de wrevel gast/
Die met een troubel siel sluymt in het droomen vast;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

An toe/ mijn Susters toe/ wilt hem de borst soo schenden/
Dat hy vol yver boos swoecht om naer' tgraf te senden
Met onverschrickter handt een die hem noyt misdee:
Voor dat dat zy volvoert zijn ziel gheeft nimmer vree.

MOORDER uyt sijnen slaep comende.

Y my beswaert ghemoedt! ay my verschrickte droomen!
'tHert' my van angste slaet/ de ziel beducht vol schroomen.
Ick swem in't sweeten vocht/ van vrees het hayr my
My docht ick was/ ic was alreede int gevecht/(recht/
En had nu al volvoert met onversaechder herten
Het overheylich werck daer my 'tghemoet toe terten/
Doen ick my ley te rust; maer door een loome vlucht
En sorgh van 'slevens endt ontwaeckt ick al beducht.
Nau weet ick noch of't droom/ of waerheyt is waerachtich/
Ay my! hoe was die slaep my vol ghevaers onsachtich!
Ick weet niet hoe my is/ tghemoedt is my verkeert/
Een vreemde raserny my al de sinnen heert:
Ick ben so onversaecht/ ick weet niet hoe't mach wesen/
Al waert in duysent doo'n/ ick soude nu niet vreesen
Te doen de cloecke daedt: ick acht 'tis Godes gheest/
Die my tot zijnen dienst doet zijn so onbevreest/
'tIs Godt behaechlijck/ wis/ 'twert van hem goet gevonden/
Nu sa mijn ziele dan en rust tot gheenen stonden/
Voor dat met dese handt de Tyran zy ghevelt/
Tyran van ons gheloof/ en ketters trots ghewelt.
Och oft ick metter yl dees dagghe mocht bebloeden
In zijn godloose borst; ick pasten noch op't woeden/
Noch al de pijnen wreet/ daer met zyn volcxken rou/
Door spijt van zyne doot my 'tlichaem beulen sou.
Maer my dient goeden raet en middel te bedencken/
Om met behende list hem doodelijck te crencken:
Doch voecht het Godt in als/ ick wil ter biechte gaen
By eenich Jesuijt/ die sal my 'tbeste raen.

Rey van Maechden.

Eyloos ghemoedt/ dat nu tot moort/
Van valschen Gods-dienst zijt becoort/
Wat dulheyt mach u ziele quellen/
Die u so vlijtich drijft ter hellen?
Ghy steunt op 'sPaus ghewaende macht/
Die godloos leeft in aertsche pracht/
En die en can u niet bevrijden
Van u verdoemt rechtvaerdich lijden.
Der hellen schuym/ vervloeckt ghedrocht/
Van Ate zijt ghy voortghebrocht/

C Megeer

13 15

Megeer heeft u de Borst ontsteecken/
En met haer helsche toorts bestreecken.
Seght doch Godloos verrader snoot/
Die nu voor neemt des Princen doot;
Waer in bevindt ghy hem des waerdigh/
Die selfs is deuchdes beeldt rechtvaerdigh?
Ghy noemt hem Ketter/ maer ghy liecht/
Den valschen Godts-dienst u bedriecht/
Veel beter is Godts Woordt volkomen/
Dan Menschen vals versierde droomen.
Hy die syn eyghen bloedt niet spaert/
In jonst der gulden vryheydt waert/
Is waerdigh tot syn deughts beloningh
De Croon te draghen van een Coningh.
Maer helsche Nijt de borst u brandt/
Ghelijck men Aristides bandt/
Om dat hem 't volck den Naem rechtveerdich
Gheeft/die hy om syn deucht was weerdich.
Verlemt de boose handt verwoet
O Godt! en desen Prins behoedt/
Dat hem dees Moorder niet can schaden
Laet hem zyn bloedt-dorst niet versaden:
Doch ghy zyt die het alles weet/
En schickt naer noot/ 't sy lief of leet/
Soo ghy voorsiet dees moort verradich/
Voecht hem ten besten Heer ghenadich.

PARMA, ASSONVILLE, MOORD,
IESUYT.

PARMA. DE Mensch is niet so dul/die and're siet bedrogen/
Door brekingh van belooft/of hy sal naer vermoghen
Hem wachten van sulc een die 't geen hy looft niet geeft.
ASSON. Dit dick tot 's Coninckx schae hier wel gebleken heeft.
Dus op een ander wijs men moet voorsichtigh trachten/
Dat dit allencxkens hun gae soetgens uyt ghedachten.
PARMA. Maer dien opruyer loos men hun ontrooven moet.
ASSON. Siet hier den braven Helt die stortan sal syn bloedt/
PARMA. Die? neen voorwaer/ myn dunckt ten sal den Man niet wesen.
ASSON. Maer dick de minst' in schijn zyn aldermeest te vresen:
PARMA. 't Is waer/maer weynich hoop myn ziel in desen heeft/
ASSON. Wat weetmen? PAR. 't is also/ ick gae/en ghy hem gheeft
Al 't geen hy noodigh eyst. MOORD. O edel Heer grootmoedich/
De heyl'ghe Moeder Godts sy u altijdt behoedigh:
ASSON. En u also myn vrint/al 's Hemels Heyr-cracht schoon
V toevoer zegen-rijck des Hemels lauren croon.

Myn

MOORD. Myn Heer ick acht ghewis/soo ick 't ontcoom int leven/
Al wat de Coninck looft/dat sulcx my wert gegeven:
ASSON. Voorwaer myn waerde trou stel icker voor te pant/
Indien ghy dit volvoert door dijne vrome handt/
En dat het Godt behaecht/soo wy voorseecker hoopen/
Dat ghy hun handen wreet voorsichtich moocht ontloopen/
Al watter wert belooft int Coninckljjck Placcaet/
Het wert u toegheleecht/ jae meerder alsser staet:
Dus twijffelt niet in des/en oock nu soo ghenomen/
Na dat ghy 't hadt volvoert/ghy waert in handt ghecomen
Van hun/ soo hebben wy hier veel van haer ghevaen/
Die waerlijck wy voor u los sullen laten gaen:
Dus watter noodigh wert tot u behoet ghevonden
En wert van ons/ myn kindt/ versuymt tot geenen stonden:
IESUYT. Den Hemel lacht u toe/ghy drijft een vrome saeck/
Den laster van Gods woort verepst door u de wraeck.
Dus o myn kindt ontbloodt/ontbloodt u ziel van schromen/
Wis sullen t'uwer baedt de Eng'len nedercomen.
MOORD. Ick ben door al dees re'en so sonderling gemoet/
Dat eer een langhen tyd ick dooden sal verwoet
Hem die den Coninck trots/ en 't Rooms gheloof gaet schenden:
Ick sweer/met dese handt ick na de Hel sal senden
Syn Goddeloose ziel: ick sweer/ met dese handt
Wert rijckelijck betaelt den laster/smaet/en schandt/
Die Spaengien heeft gheleen door syn oproerich strijden:
Neen neen/ voor dese handt sal hy sich niet bevrijden.
Orangien dats u roedt/daer met den Hemel dreycht/
Myn Heer ick eysch verlof/gantsch tot dees reys gheneycht:
ASSON. Alst u behaechlijck is/gaet in den naem des Heeren/
Door uwen voorspoet doch wil Godt ons vreuchden meeren.
Syt ghy oock wel versorcht van 't gheen u noodigh dien?
MOORD. Myn Heer ick ben naer wens van alles wel versien/
U Dienaer wenst myn Heer het eeuwich Hemels leven:
ASSON. Het selfde wil u vriendt de milden Hemel geven.
MOORD. Adieu myn waerste Heer. ASSON. Adieu ter salicheydt/
IESUYT. Wat heeft den Hemel u een saligh werck bereydt!
Hoe veel geluck de uyr van u gheboorten jeughdigh!
Wat syn met rype deucht begaeft u jaren vreuchdigh!
Thoont u voorsichtich doch/Godt sy u leyder vroet.
MOORD. Het sy soo/en altijdt syn Moeder u behoet:

PARMA en ASSON:

ASSON. O Prince, t'hert my tuycht dees sal Orangien vellen/
Doch acht ick voor ghewis men niet veel moeyt met tellen
Sal hebben van het ghelt dat hem 't Placcaet belooft:
Van dat's al even eens/als d'ander maer berooft

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Is vander Sonnen licht/ en nader Hel ghesonden.
PARMA. Mynshalven/ die met moort een ander heeft geschonden/
Is wreede straffe waert/ en dat sal hem geschien/
Want buyten twijffel ist/ hy sal hun niet ontvlien.

CHOOR.

DEN blixem van de Nyt die is veel meer te vreesen/
Dan die van Iovis handt/
Hy slaet der Vorsten heyl/ en doet een Coningh wesen
Dick sonder Croon of landt.
Want wis des Princen macht bestaet in cloecke Raden/
't Zyn stylen van syn throon:
Is dan des raders hert met helsche Nijt verladen/
't Dyt hem tot smaet en hoon.
Een die zyn Prince lieft met onberoorde sinnen
Van eyghen winst oft baet/
En die hem slants gherecht en welvaert doet beminnen/
Wort meest van 't Hof ghehaet.
Hoe wel de gulden Staf druckt 's Conincks handen prachtigh/
En schijnt een Prins in als/
Nochtans is meest verheert hy/ als een slaef onmachtich/
Van zyne raden vals.
't Misbruyck van 's Conincks naem/ om veylich te volbrenghen
's Hoofs janckers moet-wil quaet/
Stout dick den onderdaen/ die sulcx niet wil ghehenghen/
Tot oproer oft verraet:
Doen Coninck Phlippus eerst quam met syn Spaensche Heeren
In 't bloeyendt Nederlandt/
De trotse pronckery gheschiet tot syner eeren
Hy als een wonder vant.
Den Adel vol hoochmoet/ in rijck'lijcke ghewaden
Braveerden Spaengiens pracht/
Dit wracht een stille Nijt/ en 't werd beduydt ten quaden
In 't Spaens vergift gedacht.
Maer dese welcker pronck/ als al te overvloedich/
Den yver had gehoont/
Die hebben oock ten strijd' en inden oorloch moedich
Haer wel so braef ghetoont/
Dat selfs des Koninckx mont bekende voor waerachtich/
Dat Nederlandts gheweldt
Des zeges Lauren Croon/ door hunne daden crachtich/
Hem had ter handt ghestelt.
Dit dee den Castiliaen noch al veel helser rasen/
En groeyen zynen Nyt:
Dit heeft het smoockent vier wijtlufter opgheblasen
Door dees ghewaende spijt:

Dat hy een Helschen eedt swoer in syn dulle zinnen/
Te rusten nacht noch dach/
Voor dat hy Belgica deed' met ter daed bevinnen
Wat Spaengiens haet vermach.
O haet! o bitt'ren haet! gedyt tot soo veel moorden/
Wat was u woeden boos?
Wat helscher raserny u dulle borst becoorden
Tot daden soo Godloos?
Doen Phlippus nu vertrock/en ginck nae Spaengien woonen
Doen dacht d'onguyre Nijt/
Een spoor der booser ziel/om 't Nederlandt te hoonen/
Wast nu bequamen tijdt.
Hier toe op hitsten sy den Coninck/ die tot tooren
Was selfs te licht becoort/
Die flucx het Nederlandt heeft bitter straf ghesworen/
En noyt hen recht verhoort.
En doen ist Nederlandt vervult met soo veel tranen
Door wreethept onbehoedt/
De Spoocken van de Hel/ de bloedtgiere Maranen,
Was haer een scherpe roed:
Godt/ die het dertel haet/en 't al beheerst almachtich/
Sacht walgich Nederlandt
In boosheydt soo verhert/ in hoovaerdy soo prachtich/
Dat hy 't ondraechlijck vandt:
Hierom soo straften hy't uyt Vaderlijck medooghen/
Hoe wel met roeden swaer/
Maer sach weer aen den smaet met lijdelijcke ooghen/
Van Belgis droef gevaer.
Want hy vergramt sich fel/ als op zyn milde gaven
Wy trotsen vol hoochmoet/
Hierom hy dickwil maeckt van groote Prinçen slaven/
En verwt hun lant met Bloedt.
Maer als den hoochmoet nu door straf begint te dalen/
En God hem siet vernoecht/
Soo werpt hy weer op ons zyn vriendelijcke stralen
En 'tal ten besten voecht.
Godt wilden Belgica door Spaengien wreet Castijden/
Maer doen sulcx was volbracht/
Hy wildent van syn smaet nu selver weer bevrijden/
Door eyghen daet en macht.
Want Spaenjaerts woeden dul verdroot hem oock ten lesten/
Nassau hy winner maeckt/
Doch dit en heeft den Nijt/die al te diep gingh besten/
Van Spaengien niet gestaeckt.
Den Nijt die Spangien draecht/en eewelijck sal dragen
Op Belgis onverschult/

 Doet

Doet hem syn eyghen ziel met helsche prickels plaghen/
Door spijt en onghedult.
Dit doet hun woeden staegh met Hels beseten sinnen,
Tot heym'lijck moorden quaet/
Nu zyt met openbaer ghewelt niet connen winnen/
Nu doen syt met verraet.
Hy die hun wijs ontgingh/doort veyligh misvertrouwen
Des Spaenschen Raedts ghewis:
Die van het Edel bloedt/en 't Keyserlijck Nassouwen
Een Morghen-sterre is:
O die van Godt bevrijdt wiert in so veel ellenden/
Om naderhandt te zyn
De brugh waer over hy het Nederlandt wou senden
Verlossingh van hun pijn/
En die sich inden noot soo moedigh heeft ghedraghen/
Een waren Prins in als.
Die trachten sy als nu door Heymelijcke laghen
Te brenghen om den hals.
Doch Godt die is met ons/en niemant can ons deeren/
Al leght ghy al ter neer
Dien Gods beminden man/dien Prins vol aller eeren/
Daer synder and're meer:
Want noyt den grooten Godt in eenes menschen handen
En stelt der vromen heyl/
Fy/ eewich/ O Maraen/ghedijt tot uwer schanden/
Die 't moorden hebt so veyl.

De derde Acte.

Den Prins van Orangie, Hofmeer.

Prins.
Oe selsaem 'twonder is van Gods vermoghen wercken/
En can helaes(te swack) geen 's menschen ziel bemercken.
Wy wanen al verdwaest te hebben zekerheyt/
Hoe Godts beschicking vast der saecken beurten leyt/
En hoe hy 't al beweecht / en stiert naer wijsheyts oorden:
't Is enckel raserny/daer weet- lust met becoorden
d'Eergiere sinnen/ die met aertsche reden cloeck
Ontsluyten 's Hemels troon/ en Godts verborghen boeck.
d'Almachtich heerst/ beweecht/ en stiert also zijn saken
Dat wy/ o menschen dom/ gheen wisheyt connen raken
Van zijn verholen wil. Aensiet het blauwe velt/
Daer so veel toortsen licht verwerdelijck ghestelt
Door wel gheschickten loop d'een d'ander niet doen dwalen:
Wat d'aldersvvaersten last des aertrijcx niet doet dalen/

Twelck steets blijft onbeweecht/waer rontom henen woelt
Des Hemels snelle vlucht/de logghe aerdt bespoelt
Vant vlottich Element/twelck door onsichbaer toomen
En can tot 's aertrijcx schae 't strant niet te boven comen/
Maer vloeyt en Ebt door schick der bleeck-gehoornde Maen/
Naer wiens beweginghe haer de dulle Zee stelt aen.
Bepaelt de grootheyt Gods met onbetoomde reden/
Schrijft d'oorsaeck en 't begin van al dees wonderheden/
O aerdtsche dieren slecht/die nau u selven kent/
En twijffelt noch verwaent/of ghy gheen goden bent:
Om dat de wijsheyt Gods/vernufter dan de dieren
Ondanckbaer schepsel/ u met reden ginck vercieren/
Soo waent ghy 't is u nut/dat door gheleent verstandt
Godts zetel ghy door-boort/en leest aen 's Hemels want
't Begin/den voortgangh/en het eynd van alle saecken/
Op dat daer naer o dwaes! ghy reeckeningh sout maecken
Van 't gheen u noodigh was tot u begheerde lust:
Maer ydel is u waen/voorsichtich Godt/die blust
Het opgheblasen vyer van u gheblamde sinnen/
En doet u al beschaemt steets schant voor zeghe winnen:
V scherpe reden zyn by hem als niet gheacht/
En al u wijsheyts waen hy spottende belacht/
Alleen hy moghendt heerst/hy is die alle dinghen
Door 't Hemelsche ghewelt zyns rechterhants can dwinghen:
Door wien de hit/ de cou/ den reghen/ en de windt/
Een yder naer zijn aert zijn eyghenschap bevindt/
En voor wiens eewich oogh de diep' afgronden wijcken:
En die den loop bepaelt der grootste Keyser-rijcken
Met eeuwen/naer 't hem lust: en die met 's Coninx macht
Begifticht dick den gheen die 't noyt en hadt verwacht.
Alleen hy onverkeert/het alles doet verkeeren
En niet gheduyrichs lijdt: nu sal hy dees verneeren
En heffen d'ander weer tot in den Hemel op:
Het ongeluck dat d'een (hert) drucken sal den cop/
Is weer het soet begin van 's anders groot opstijghen:
Wt Gods rechtvaerdigh' handt de gulde scepters zijghen/
Hy schauwt des Coninx hooft met de bepeerlde Croon/
En heyt de stijlen trots van zijn verheven throon.
Van zijne milde jonst wy alles moeten wachten/
Wy hebben niet van ons/ hy richt met volder machten/
Als Monarch over al/ die met een woordt alleen
Des Hemels troon verschudt / het Aertrijck beeft met reen
Wan hy zijn donders stem d'inwoonders dwaes laet hooren/
En met zijn blixems vlam de rotzen slaet in tooren.
Dees schiep de blonde Son/ en oock de bleecke Maen/
En dee met orden wijs d'ontelbaer' Sterren gaen/

En

En al wat was/ of is/ oft immer noch ſal comen/
't Heeft al begin en endt van deſen Godt ghenomen/
Die't al bepaelt met tydt. Hoe ſchoon het oock begon
't Moet eenmael eynden/ ſelf de Sterren/ Maen/ en Son.
Wat 'tſcherpe menſchen Oogh kan rontom hem beſtralen/
Moet eenmael al tot niet in Lethes vloeden dalen:
Maer hy die eeuwich blÿft/ en geen begin en heeft/
Die eewich was/ en is/ en eewich eewich leeft/
Die ſchiep den Menſche teer/ en ſchonck hem 't eewich weſen/
D'onſterffelÿcke ziel/ als Schepſel uytghelesen/
Dat nae ſyn evenbeeldt ſoo konſtich was ghemaelt:
En heeft met tÿdt het lÿf/ maer niet de ziel bepaelt/
Als die van't eewich haer beghinſel hadt ghenomen.
Hier uyt ſoo vruchtbaer iſt dat overvloedich comen
De luſten tot het groots/ 't ſy eer/ en ſtaet/ of goet/
't Gheen tot den hoogſten top den menſch op ſteyg'ren doet
Van 't ontſterflÿck gerucht/ en der vermaerder weghen.
Dit ſcherpt een wracken dorſt om yverich te plegen
Deuchts-daden glantſich preuts in zielen onverſaet/
Beminders van de deucht/ en haters van het quaet/
Wiens onbecoort ghemoet gheen moetwil ſlincx can lÿden/
Maer uyt een gulle borſt derft ondeuchts heyr beſtrÿden/
Dat met een open pracht/ oft heymel lagen ſtil/
Syn of het Vaderlandts welvaren drucken wil/
Vermorſten al te wreet Voorvaders vrome wetten/
En door heylloose luſt des Adels roem verpletten/
En gheven wettens toom den wetteloos in handt.
Vermaerde Brutus, die als wreker vande ſchandt
Die Cuyſheyts ſpiegel hadt aen lÿf/ niet ziel geleden/
V Vaderlandt te ſta gingt 't Edel bloedt beſteden/
En wrocht door ſulcken daet de doot vanden tyran/
Doen Romas Monarchy haer teere grondt began:
Wat vliecht met wiecken gult dÿn lof door 's Menſchen monden?
Gheen eeuwen hebben noch o Pelopid' verſlonden
Oft Thraſibul u roem/ en Fama noyt verſweech
Hoe Theben oft Atheen weer gulden vryheyt creech.
HOFME. Soo langh des Hemels throon ſal op ſyn Polen drÿven/
Soo langh des werelts rondt ſal vaſt onwanckel blÿven/
So lang de gulde Son en oock de bleecke Maen
Des Aertrÿcx toortſen zyn/ myn Heer oock niet vergaen
En ſal den grooten roem van u Manhaftich pleghen.
Doorluchtich Prince/ die door 's Hemels milde zeghen
Des werelts wonder ſyt/ tot roem van 't Vaderlandt/
Dees eeuwen berſten uyt/ 't Chyneeſche rÿcke ſtrandt
Sich ſpieghelt in u deucht/ der Moſcouiter Vrouwen/
Die jugen ſelfs den lof van 't Keyſerlÿck Naſſauwen:

Natur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Natura heeft een schrick/ den Hemel haet het meest/
De werelt wenscht den val/ de menschen zijn bevreest
Van slaefse tyranny/ met vrolijck vochte tonghen
Wort over al den lof met inner vreucht ghesonghen
Van 't heldelijck gemoedt/ dat voor de vryheyt waert/
Te milt van eyghen bloedt/ het leven niet en spaert:
Als sich mijn Heer altijdt ghethoont heeft overvloedich/
Die noyt door teghenspoet verswackt wert oft cleynmoedich/
Maer poochden wyders heen naer't Vaderlandts behoedt:
De werelt wast een vreucht/ den Hemel vant het goedt/
Een yder ionden hulp/ tot dat naer veel ellenden
De Aerdt en 's Hemels heyr u sekerheyt toe senden
Wou in't ghewenste landt. ORAN. gheen wisse sekerheyt
En wert den teeren mensch op't aertrijck vast bereyt.
Wanneer wy wanen dom op't alderveylst te treden/
Dan is den val ons naest: maer die de borst met reden
Wel heylsaem heeft verstaelt en vreest voor gheen gheval/
Maer voecht sich al vernoecht naer 'tgheen den Hemel sal
Door wel gheschickten raet ons op den kop doen komen.
Die noch 'tgheluck verheft/ noch 'tongheval doet schromen/
Dat is de grootste ziel/ die sich alleen verheucht
Wanneer hy vruchtbaer slaeft in d'onghemeene deucht:
Dat angst/ ghevaer/ oft smert/ hem niet en doet beswijcken/
Om van den rechten wech cleynmoedich af te wijcken/
Maer treedt onsichlijck heen in 'tgheen hem 'trecht gebiet/
En 'tpast op dreyghen/ noch beloofde giften niet.
Hierom hoe wijdt ick my door golven woest ghedreven
Vindt in de dulle zee van dit beroerde leven:
Ghedreycht door heymel moort/ en opentlijck ghewelt/
Soo'n wert door gheen ghevaer mijn trotse hoop ghevelt/
Die steets mijn ziele prickt/ om met beduchte sinnen
De gulden vryheyt voor mijn Vaderlandt te winnen:
En 'tschijnt den Hemel wil't/ en drijft my naer zijn lust
In soo veel sorghen bangh/en waeckens ongherust/
Dat ick door eyghen bloedt en cortingh van myn daghen
Des Ibers woeden snoo en moetwil moet verjaghen
Uyt dit verdruckte landt: den grooten Godt ghetuyg't/
Wiens heyle Majesteyt het hert des Coninx buygt/
En die hem op den throon een aertsen Godt doet wesen/
Die flucx met een ghesicht bestraelt/ van daer gheresen
De gulden Sonne comt/tot daer sy weder daelt/
Die in syn grooten raedt noyt wanich heeft ghefaelt:
Dat ick door heers-lust/ oft om eyghen-baet vol schanden/
Noch corsle muytery/nam't snijdent swaert in handen/
Noch dat myn Prins ten trots ick heb syn naem ghehoont/
Maer heb des Coninx eer op 't hoochst altijt verschoont/

 Doch

1719

Doch 's Hemels gulden wet die beelt in myn ghedachten/
't Is Princelijck altijdt met yver moet te trachten
Naer d'ondersaten heyl/en 't Coninckljjck profijt.
Dit blies het helsche vier van d'onvruchtbare Nijt
In sulcke zielen/die veel meer haer selven sochten/
Dan sy des Coninckx eer vermoghen winst toebrochten/
Maer door d'ongurye dorst naer 's anders haef en goet/
Vertraden 's Coninckx wet en Eeren-crans met voet:
Dees door een waerheyts glans/ benevelt vande loghen/
Sy 't Coninckljjck ghemoet soo listeljjck bedroghen/
Dat hy tot eyghen smaet door Coninckljjcke macht
Nu scherpten 't beulich stael/daer met syn omghebracht
Soo vele helden vroom/en trouwe ondersaten/
Pylaren van zyn rijck/wiens zielen noyt vergaten
Den wel verschulden plicht van Scepter g'hoorsaemheyt/
Wee daer de loghen wreet des Coninckx ziel verleyt!
Daer tercht het wraeckich swaert al d'onderdruckte sinnen
Bebloede vryheyt door een trotse doot te winnen:
Der Switsers brave daet ons Vaderlandt ghelijck/
Den bloedt-verwanten/ trots Bourgoign en Oostenrijck/
Wel ware Spiegels zyn/geen rechte heerschappijen
Te wenden door moet-wil in slaefsche tyrannijen:
Hoe veel 't den Prince schaet die dwaes 't vermoghen gheeft
Aen een die door moet-wil noch trouw' noch eer en heeft:
Hoe veel mael (Godt ghetuycht) O Philippe! u ter schaden/
Heeft 't droeve Nederlandt der Spaengaerts boose daden
En hun moetwillen snoot ootmoedeljjck verthoont?
Maer laes voor yvers danck zyn moordeljjck ghehoont/
Die in des Coninckx dienst hem waren trouwe boden/
Rechtvaerdich niet alleen/ maer hoogheljjck van nooden.
Ist ongherecht ghewelt gheweldich te weerstaen?
Dit heeft de reden selfs den wijsen mensch gheraen/
D'onwijse leert den noot/ en door ghewoont den heyden/
De wuste dieren door Natura hun bereyden/
't Sy door wat hulp het is/te weeren af 't gewelt
Dat hun aen 't lichaem of om 't sorte leven gelt.

HOFME. Selfs 't alderminste Dier/ myn Heer/sal naer vermoghen
Sich selven wreken van die 't quaet te doen sal pogen:
Hoe sou des redens throon dan lyden al versaecht
Dat hem de tyranny soo overbeestich plaecht/
En schent hem lijf en goet? oock is hy niet te achten
Rechtveerdich/ die de meest den minsten siet verrachten
In ongherecht ghewaldt/en hem zyn hulp ontseyt.
D'onnooslen voor te staen is recht rechtveerdicheyt.

ORAN. Dit dreef oock myn ghemoedt/ 't welck langer niet con lijden
't Moetwillich moorden dul/ om Manljjck te bestrijden

Di

De schenders van het recht/de slaven van 't ghewelt.
Hoe wel myn voor ontrouw des Coni[illegible]rx gramschap schelt/
Soo blyft myn ziel gherust: maer selfs zyt ghy versworen/
Ghedenck/o Phlippe! doen ghy wettigh wert ghecoren
Te zyn ons eyghen Heer/wat wetten ghy besworet;
Dit zyn u laetste re'en: wert by my niet volvoert
't Gheen ick u hier besweer/ ontslaghen zyn u staten/
Oorcondt een yder nu uytheems of ondersaten/
Dees eedts verschulde plicht hoe langh hys' onderhielt/
Hy die't besworen selfs als Wetteloos vernielt.
De Inquisitie was recht teghen ons vryheden/
De nieu Bisschoppen loos daer toe men comen deden
Al teghen Staten wil: men voerd' s'in met ghewelt/
Ghetuyghen dat gheen eedt by Spaengiens Coninck gelt.
Doch 't was een helschen vont/om met ondraechsaem wetten
Te tergen 't volcxken dom/ op dat s' hun souden setten
Soo teghen 's Coninrx wil/om dan met rechten schyn
Te rooven al ons goedt/en slaven te doen zyn.
Den oudt-vercreghen schadt met handel cloeck ghewonnen
Die heeft met wreede moort den Iber boos verslonnen.
Hy sweert met Princen eedt/en op zyn Coninrx trou/
Dat om de seven jaer hy selfs eens comen sou:
In teghendeel hy sent de wreetste aller menschen/
Omringt met hoopen boos/die in haers herten wenschen
Het waertste Nederlandt vernielden tot de grondt:
Al tegens zynen eedt/ al teghens zyn verbondt.
Dees pasten noch op wet/noch vryheydt vande landen/
Hy tratse stout met voet/al tot een smaet en schanden
't Bedruckte Belgica, en steunden op zyn macht
In rechten ongehoort hy 't volck heeft omghebracht.
Nu dit is int ghemeen/maer doch in 't myn besonder/
Wat hy my heeft ghedaen sy yder tot een wonder:
Myn eerst-geboren Soon t'onrecht hy my beneemt/
En myn vry eyghen goet al t'samen my ontvreemt/
En voor verrader noch schelt hy my sonder reden:
O Phlippe! wilt met my eens int gerechte treden/
Waer in heb ick betoont te zyn verrader boos/
Daer ghy verradich selfs een Prince zyt Godloos?
Is dat eens Princen daet/die 't moorden wil beloonen
Met gift van Adel en vyfmael vyf duysent Croonen?
Wee die den Adel schenckt voor 't moorden of 't verraet/
Een Coninck ist die 't doet/ maer 't is gheen Coninckx daet.
Geen Coninck maeckt het volck/maer wel het volck den Coningh/
Op dat hy 't quade straft/en 't goede doet beloningh/
Doch wan hy 't recht vernielt/ vervalt hy van syn recht/
De Wet is voor den Heer soo wel als voor de knecht.

En daer in Phlippe zyt ghy ſchuldigh boven maten/
Oock wetteloos ghedoemt door oordeel vande ſtaten/
Ghy zijt met allen recht niet meer ons eyghen Heer:
Ghy die veel meer verhart als eenigh Leeuw oft Beer/
V noyt en hebt gheneycht tot ſachtheyt oft ghenaden/
Van alſt was om ghevepnſt de Landen te verraden.
Dus yeder een is kondt hoe ick met vryghemoedt
V wreetheyt wederſtae / en ſoeck het waerſte goedt
De gulde vryheyt weert myn Vaderlandt te gheven.
HOFME. O Prince wijt beroemt/ Godt laet u vreuchdich leven/
Soo vele jaren als Apollo heeft ghejont
Aen ſyne vrijſter ſchoon door haer gheſocht verbondt.
Doch is u wel bekent des Ibers Helſche woeden/
Hoe yver dat hy tracht zyn handen clem van bloede
Te verwen door u moort / dus o myn Prins vermaert
V voor haer liſten boos voorſichtelijck bewaert.
Eenmael/ myn Heer/ eenmael heeft Spaengiens Vorſt vol ſchanden
V vol gevaers bethoont/ hoe hy Godlooſe handen
Drijft al te licht tot moort/ door Hels becoorden raet/
En zynen bloedt-dorſt brack en is noch niet verſaet.
Wis in Tomiris kupp hy 't wreede hooft moeſt baden/
Op dat hy als den Pers volcomentlijck verſaden
Mocht ſyn bloedt-leck're keel/ die 't moorden liefdt grouſaem/
Op dat ſyn leven en den luſt verginck te ſaem.
ORAN. Hoe can een Prince doch ſich voor den geen bevrijden
Die niet en ſchroomt 't ghevaer des doots met hem te lijden?
HOFME. Dat hy hem meer bewacht/ en minder ſich verthoont.
ORAN. Dat heeft gheen Keyſer/ Prins/ noch Coninck/ opt verſchoont.
HOFME. Dat bleeck aen Cæſar wel ontbloot van alle wachten.
ORAN. Hoe? Cæſar was tyran/ ſoo'n ben ick niet te achten.
HOFME. V acht veel ſnooder noch de Spaenſche tyranny.
ORAN. Maer Spangien heeft alhier gebiedt noch heerſchappy.
HOFME. Doch zyn hun laghen vals en heymel liſt te vreſen.
ORAN. Niet in dit Landt/ waer in hy eeuwigh g'haedt ſal weſen.
HOFME. Hier zynder noch ghenoech hem wonder toeghedaen.
ORAN. Die ſullen wachten wel de handt aen my te ſlaen.
HOFME. De Pauſelijcke liſt can duller herten ſtercken.
ORAN. Doch hun ghewelt alhier vermach gheen quaet te wercken.
HOFME. Niet 't opentlijck gewelt/ maer wel door laghen ſtil.
ORAN. Hier voor geen Prins is veyl/ dan door Gods enckel wil.
HOFME. Een Prins can veylich hem door wachten doen bewaren.
ORAN. 't Verraet wel dickwil ſchuylt in eyghen lijf-dienaren.
HOFME. Vyt veler hoopen men de trouſte kieſen kan.
ORA. Wie ſal van 't menſchen hert ſich recht verſekeren dan?
HOFM. Den ghenen die altijdt hun hebben vroom ghedraghen:
ORA. 't Becoorich gout uyt 't hert can vroomheyt wel verjaghen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

HOFM. Die yv'ren int gheloof. ORAN. ſy veynſen ſo te zijn.
HOFM. De waerheyt metter tijt ontheelt den valſchen ſchijn.
ORAN. Doch daer en tuſſchen ſy haer boos opſet volbrenghen.
HOFM. Den alderhooghſten Godt en ſal ſulcx niet ghehenghen.
ORAN. Sulcx is oock mijn gheloof. Siet hier mijn lieve luſt/
My dunckt aen haer ghelaet de ziel is haer ontruſt.

ORANGIEN, de PRINCESSE LOUYSE,
HOFMEESTER.

ORA. HOE iſt mijn Coningin? den Hemel maeckt u vreuchdich.
LOUY. Gheluck en heyl mijn hert wenſt u/ o Prince, deuchdich.
ORAN. Hoe nu mijn lieve luſt? my dunckt ghy zijt bedroeft.
LOUY. Ick hoop 'tſal ydel zijn. OR. wat iſt dat ghy behoeft?
LOUY. Mijn Heer ick heb genoech / als ick't maer mocht behou-
ORA. Sulcx onghetwijfelt vaſt men moet aen God betrouwen. (wen.
LOUY. Helaes! OR. Hoe doch mijn Lief? wat u tot ſuchten maent?
LOUY. 'Tis niet met al mijn Heer. OR. u ooghen zijn betraent/
Ick bidt u 't my verclaert/ en ben ick niet den ghenen
Die zy u met-gheſel in blyſchap en in weenen?
Hy hoont my die u ſmaedt/ wat heeft u vreucht gheſchent?
LOUY. Voor waer 'tis ydelheyt. ORA. wel doet het my bekent.
LOUY. Helaes! mijn waertſte Prins, het hert is my verſlaghen?
ORA. Waerom mijns levens ruſt? LOU. my dunckt met bitt're plaghen
Den Hemel my weer dreycht. OR. o dats ſwaermoedich bloedt/
'Twelck perſt u teder hert en treuricht u'tghemoedt.
LOUY. Neen neen 'ten is gheen bloedt/ maer wel een ſeker ſchroomen/
Den laetſt gheleden nacht/ wanneer de Godt der droomen
Mijn dreef naer Lethes vloedt met zijn verghetel roe/
En dat een dommel-vaeck my lijmden d'ooghen toe/
Nau was mijn hert ontbloot van 'slevens quel-onruſten/
En nau en tradt mijn ziel in droomens blinde luſten/
Of fluex voor my verſcheen die Prince hooch ghedacht
Die my door 'sHemels jonſt ter werelt heeft ghebracht/
Dien Helt/ wiens trotſen roem dee beven zijn vyanden/
Gheblixemt in het graf door moorders dulle handen/
Ghewapent van den nijdt/ die'm valſchen Godſ-dienſt droech;
Om dat hy over al haer heerſchappy verſloech/
Verbeelden ſich voor my/ ſo eyghentlijck naer 'tleven/
(Ay Godt!) dat my die ſchrick het herte noch doet beven:
Nit ſo miſmaeckt bebloedt als wan de moorders boos
Vol helſcher raſerny hem ſchouden ſo godloos:
Maer met een preuts ghelaet/ omringht met goder glanſen/
Het Godlijck hooft omvlecht met zeges lauren kranſen
Die hy in 'sHemels dienſt ſo dick ghewonnen heeft:
Eerwaerdich al zijn ſtandt my noch voor d'ooghen ſweeft.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Het silver hayr geglanst als s'Hemels toortsen lichte/
T' gelaet vol Majesteyts, doch treurich van gesichte/
Sloech hy syn oogen droef op mijn al suchtend' neer/
En sprack/ het schynt myn lief dat nu den Hemel weer
V dreycht met ongeval/ maer doch voor my verborgen/
En ick die steets voor u ben soo belast met sorgen
Coom u verkunden dit/ op dat myn waerste kindt
V 'tschendich ongeval niet onversien bevindt/
Maer al te wel becleet met lijtsaemheyt gedultich/
V/die van 't ongeval de stormen menichfuldich
Soodickwil stuers gewapt syn over 't jeuchdich hooft/
In 't bloeyen van u iendt den Hemel die berooft
Door moorders swaerden wreet u man en uwen vader/
En 't scheelden weynich dat het ongeval noch nader
V 't eygen lichaem schondt: hierom al moedich thoont
Dat wel geoeffendt u het lyden is gewoont.
Hier met / als eenen roock den lichten wint voert henen/
Is hy in alder ijl voor myn gesicht verdwenen/
En ick ontwaeckten flucx/de schrick den slaep verioech/
Doch eygentlyck my docht dat noch myn oogen sloech
'T geluydt van syne stem/Adieu myn kindt/ in tranen
Bestondt ick al beangst myn aengesicht te banen/
De siel is noch verschrickt/ 't hert noch van angsten slaet/
'T gemoet my inner tuycht van 't een oft ander quaet.
Dit is o waertste Prins (laes!) d'oorsaeck van mijn suchten/
De geen die't al beheerst laet ydel syn myn duchten/
Die dreygen steets myn siel/en dat haer niet gebeurt
'T geen sy voorspoockich nu onwetende betreurt.

ORAN. Mijn lief/dat's ongegront/bedroeft ghy u door droomen?
Het geen men daechs beducht/ons 's nachts dick voor sal comen:
Den droom is ydel/en ons spottende bedriecht/
Hoe eygender verbeelt hoe schalcker dat hy liecht.
Neen neen/myn lief/beswaert hier met niet u gedachten/
't Is ydelheyd te dwaes op drooms geheym te achten.
Alsoo 't den Hemel voecht/ 't betaemt met lytsaemheyt
Den Christen hy daer toe stantvastich sich bereyt.

LOUY. Alsoo ist oock myn Heer/maer wee/wy arme menschen/
Die nimmer om het droef/maer wel om 't vreuchdich wenschen/
Verbasen al verbleeckt wan ons yet wonders dreycht.

ORAN. Dat ken ick oock met u/ dat steets den mensch sich neycht
Tot 't geen hem lustich is, maer dat wy ons verbaeren
Van 't geen voorbeeldich ons den droom schyndt 't openbaren/
Dat's ongegronden schrick; waer voor den genen beeft
Die dwaes in Godts behoet geen wis betrouwen heeft.
Hoe veel mael/ick bekent/ met d' hoochste zorg beladen/
Heeft my den droom geseyt het grootste aller quaden

Daer

Daer voor ick was beducht? maer noyt door 't yl vermaen
En liet ick 'tgheen te voor ick was te doen beraen.
't Is waer/somtijts geviel 't als in den droom verschenen)
Maer dit en acht ick geen voorbeelding/want voorhenen
Was dit by my gevreest/ door dien ick raemden wel/
Soo dit soo niet ghevalt/ soo moet dat volgen snel.
Dus d' overweging van het geen ons toe can comen/
'T sy goet oft quaden spoet/is oorsaeck dat de droomen
Ons dick voorbeeldich syn van 't geen ons na geschiet.
De droomen ydel syn/en hebben by hun niet
Betrouwens waerdich/oft 't geen onse Rust can schaden.
OUY. Nochtans hadt Cesar wijs gelooft 't geen hem geraden
Wirt door Calphurnias droom/hy waer soo niet vermoort.
OFM. Me vrou/soo 't u belieft/ ghy syt te wyt versmoort
In 't ydel drooms geloof/'t was Cesar die hoochmoedich
De vaderlandtse wet met voeten tradt voorspoedich/
En roofden met gewelt voor vaders vrije zeen
Van 't braefste volck dat opt de blonde Zon bescheen/
'T welck niet en was gewoon de trotse tyrannijen
Van een verwaende ziel verachtelyck te lijen:
Dit beelden in syn vrou/ die' kenden 't Rooms gemoet/
Een steetse vrees beducht/welck in haer heeft gevoet
Het sorgende gedacht van 't geen dat con geschieden/
Dus eygen voorslach was't/'t geen droom haer ginck bedieden/
Maer geen voorbeelding wis van 't geen na is geschiet.
Dus myn Princes gelooft/gelooft geen droomen niet/
Weert treuren uyt u ziel/en wilt als wijs bethoonen
Dat in u groots gemoet geen ydel schricken woonen.
RAN. 't Betaemt den Princen niet soo vaerdich alst ghemeen
Hun siel 't ontstellen dwaes door ongegronde reen.
OUY. 't Is waer myn Heer/ick ken't/ maer wan ick gae bedencken
Hoe yver Spaengien poocht om u myn Prins te crencken/
Vervriest my al het bloet; 't hert my angst-ballich slaet/
Wat heymel lagen boos en moordelyck verraet
En synder niet gepleecht om u myn Prins te schenden/
En door godtloose list naer 't swarte graf te senden?
Om dat u grootse ziel met deuchdelick gewelt
Sich tegen 't slaefsche Jock soo moedich heeft gestelt.
't Is waer u ziel gheglanst met soo veel deuchs eerwaerdich
Liefd steets het Godlyck recht/en haet het onrechtvaerdich:
Maer laes/wat sleept die deucht veel nyde zielen naer/
Die stedich poogen vals met doodelyck gevaer
Den deuchts geliefden man 't sy hoe het is te crencken?
OFM. Mevrou/ een wys gemoet sal altyt dit bedencken/
Dat 't Aertrijck wert beweecht door Godts onwanckel raet/
Die alle saecken drijft naer dat hy 't bestverstaet.

Der

Der dinghen beurten zyn by God al langh te voren
Besloten/ eer dat die syn onder ons gheboren:
Ons onvermoghen swack vermach't weerhouden niet
Dat door't fattael beslupt van 'sHemels raet ghschiet.
Noch menschen voorsicht/ noch gheen cracht/ oft kloecke reden
Vermoghen van't Destin pet upt het spoor te leden.
Den voorgheschickten loop: den Hemel het so voecht/
'Tzp oft den mensch verdriet/ oft dat het hem vernoecht.
Want d'aertsche staten zijn met seker epndt besloten/
Des werelts heerschappy/ by d'eene langh ghenoten/
Nu d'ander valt te beurt: 'tis so des Hemels lust/
Dus 'tsalichst leven is voor die sich selven rust
In Gods verborghen schick/ en poocht met vrome sinnen
Door ware deucht den throon van 'sHemels sael te winnen.
Mevrou/ ghelooft ghewis dat al u treurich zijn/
V inner suchten bangh/ noch u verborghen pijn/
Vermoghen pet in 't minst verhinderingh te pleghen
Daer toe des Hemels schick van eewich was gheneghen.
Ons is verborghen laes/ en wy en weten niet/
Oft vreucht is voor de handt/ oft doodelijck verdriet/
Wy menschen leven/ en al levendt wy en weten
Niet hoe men leven sal/ en hoe nae ons ghesetten
Is d'alverslinde doot/ doch hier om 'tniet behoort
Dat pemant door wanhoop sich selven dwaes versmoort/
En sich ellendich maeckt/ eer dat hy dat sal wesen:
Eerwaerdich wert den mensch van Godt wel wijs ghepresen/
Die door een wisse hoop ten epndt stantvastich leeft /
En jaecht van hem het boos. dus mijn Princesse geeft
V ziel een zekerhept/ drijft wech t'onnutte sorgen/
Want 't gene seker dat den Eng'len is verborgen
Toe compstich ongeval/ geen droom ons dat verclaert.

Louy. Nochtans is totter doot mijn duffe ziel beswaert.

Ora. Mevrou/ verheucht u siel/ en wilt sulcx van u wenden.

Louy. Ick pooch dat steets te doen/ maer can sulcx niet versenden.

Ora. Myn lief ghebreeckter pet dat u ghemoet begeert?

Louy. O neen myn Prins, met 'tgeen my lust ben ick vereert?

Ora. Myn Princes, isser niet dat u dan kan verheughen?

Louy. Ick seker niet/ myn Heer/ weet wat my sou vervreughen.

Ora. Nochtans u qualen droef vereysschen haestich ent.

Hofme. Myn Heer het is ghewis/ dat dick ons vreuchden schent
Oft een besmette lucht/ oft veel vergrofd' humeuren/
Die 'therte drucken bangh/ daer door men siet ghebeuren/
Dat vele menschen hun bevinden soo beducht/
Nochtans onkenlijck wat hun noodicht tot ghesucht/
Dan wanen al verschrickt/ hun staet pet boos te schieden/
Doch wepnich stondts daer naer bevinden sp hunlieden/

Wanneer d'humeuren vlien/vernoechelijck gherust:
Dit oock myn vrou misschien is d'oorsaeck uw's onlust/
Die fluex oock eynden sal. Lour. Ja/ja/het mach soo wesen/
Nochtans soo is myn ziel vol anghstelijcke vresen/
En dickwil het gheburt dat ons een ongheval
Langh op de leden leght eer dat gheschieden sal:
Wanneer myn Vader waert/en lieve Man van 't leven
Soo schendich wert berooft/als nu/soo was ick even
Oock in myn ziel beswaert: ach grooten God verhoet/
Dat doch soo'n ongheval my niet meer treffen moet.
Helaes! wan ick 't bedenck/soo smelt ick heen in tranen.

Oran. Hoe? myn Princes, soo niet u ziel door 't ydel wanen
Ellendichlyck versmoort/ghedenckt Gods moghentheyt/
Wiens rechterhandt altijdt is Vaderlijck bereydt
Om die de deuchden liefd genadich te beschermen.
God haet d'onnutte zorgh/en al 't onnoodich kermen/
En liefd de vrome ziel die blijft onwanckel staen/
Ghelijck de rotzen hart die steets de golven slaen.
Comt myn Princesse, comt/en wilt u ziel verlusten/
Alsoo het God belieft/wy moeten daer in rusten.

Rey van Delfsche Maechden.

O Schoone Son die vrolijck coomt
Van daer den Ganges peerlich stroomt/
Verguldent Berch en dalen
Met uwe held're stralen:
Groet met u vreuchdich aenschijn blont
Dees Prins, die ons den Hemel sont/
Om ons van slavernijen
Der Spaengaerts te bevrijen:
En ghy o 's Hemels Godt bewaert
In lanck voorspoet/vol eeren spaert
't Gheslachte van Orangien,
Ten spijt van 't wreede Spaengien.
En dat hy steets als Heerscher leeft/
Ons dit tot jonst en zegen geeft/
Die wijt van ons gaet jaghen
Des Oorlochs wreede plaghen.
Omringht syn strijtbaer voorhooft schoon
Met zeges teycken Lauw'ren croon/
Verdient door preutse daden/
Het Vaderlandt te stade.
En dat wel laet de sorgh hy staeckt
Die yver voor ons vryheydt waeckt/
En gunt hem Nestors jaren/
Die is als hy ervaren.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Al syn vyanden hy verwindt/
Die selfs door bleecke Nyt ontsint
Hem stonden naer syn leven
Gaet hy dat noch wel geven.
Alsoo ons goeden Godt altoos
Die liefd de deucht en haet het boos/
Is vyant der tyrannen/
En van bloet dorste mannen.
Orangien Roem van't edel bloet
Nassouwe, welck des Keysers hoet
Heeft 't waerdich hooft omvangen/
Wy loven u met zangen:
Met zangen loven wy altijt/
V Prince, die ons eewich zyt
Een roem / en heyl / tot schanden
Van ons en u vyanden.

MOORDER, HOFMEESTER.

At wonderlycker schroom beelt sich in myn gepeysen?
Nochtans soo moet ick voort/en can te rug niet deysen/
Ay my hoe slaet my 't hert! hier ben ick by de poort,
Ick schrick/al soetgens/hoe?dat niemant my en hoor
Treet in/ nau derf ick. ach! myn beenen my begeven/
Ay myn becommert hert/myn ziel en lichaem beven/
O heyl'ghe Moeder Godts/ u zeghen my omrant:
Sal ick? neen ick/treet in/ hoe? 't waer te grooten schandt
Te keeren halver wech/treet in/ wilt niet vertoeven/
Bevreest gemoet/ gaet voort. wat voel ick een bedroeven!
O al te blooden hart! daer me so treed' ick voort.
Al weer verschrickt myn siel / wanneerse siet des poort.
Doch toef ick hier een wyl/ en overleg myn saecken/
En hoe ick best te hoof in goet geloof sal raecken.

HOFM. Wat is dit voor een gast? best vraech ick syn begeeren.
Nu treet hy naer het hof/ dan sien ick hem weer keeren/
Al vol gepeysen swaer / het hooft hem hangt op sy/
Naer ick vermercken kan soo is hy niets te bly.
Hou lansman/wats u wil? wat comt ghy hier versoecken?

MOORD. Ay waerde Hemels Godt/wilt nu myn ziel verkloecken.
Myn Heer; een die door noot sich selver vint benout/
Spoeyt vaerdich heen ter plaets/al waer hy best betrout
Dat door medoogen men hem troostich hulp sal bieden/
En't menschelyck verstant raedt hem altyt te vlieden
De plaetsen daer m'hem dreycht met doodelijck ghequael.
De crachteloose tong/myn Heer/can nau verhael
Doen van het bitter quaet dat heeft myn ziel gheleden/
Sint dat de blonde Son heeft tweemael om-ghereden

Des Hemels firmament: myn Vader wreet ghedoodt/
Myn Moeder onghetroost/ de kinders naeckt en bloot/
Ghebannen upt het landt daer s'haer gheboort ontfinghen:
En ick myn Heer door list de moorders moest ontspringhen/
Oft selver was de straf myns Vaders my bereydt/
Want/ o myn Heer/ ick was oock schuldich aen het feyt/
Het welck myn Vader waert ghekost heeft 't lieve leven.

HOFM. Wat snoodtheyt onbesuyst u Vader hadt bedreven/
Daer door onzalich hy wert flux ter doodt ghebracht?

MOORD. Helaes! myn Heer/ gelooft/ dat noyt myn Vader acht
En nam op't tijdtlijck lijf/ maer socht heylsaem te erven
't Onsterf'lijck leven soet door een Godtsalich sterven.
Myn Vader liefden 't geen de werelt meest versmaet/
Het ware woordt/ daer toe ons Christus selver raet/
't Oprecht en oudt gheloof/ dat door d'Apostels preken
De blinde werelt heeft verlost van Duyvels treken.
Doch lanck naer Christi doot/ door eergier hoovaerdy
Van blinde Leeraers/ die met Helsche ketterp
Het zaligh makend' licht van CHRISTI veyle wetten
Des werelts volk'ren dwaes onsalich te beletten
Steets yver poochden/ en voor 'teygen Godts gebot/
Ons leerde wetten van verwaende menschen sot/
Is t volck soo wijt verleyt/ dat d'al te teere oogen
Van haer het helle licht des Hemels niet vermogen
t'Aenschouwen/ dan met smert van haer verblindt gesicht.
Godt die het duyster haet/ en eewigh mindt het licht/
Heeft door zyn goetheyt mildt dees Eeuw so gaen verrijcken
Van suyver lichten/ die den volk'ren wis doen blijcken
Hoe wijt de leugen flinx van Waerheyt recht verscheelt.
Mijn Vader (o ick roem!) van Godt selfs in-gebeelt
Het ware spoor/ om veyl ten Hemel te geraken/
Vol yver ongerust verlusten sich in't waken/
Dat hy/ tot 's Hemels winst/ het ongevalste woort
't Onkondich volrken met prosyt mocht leeren voort.
Hoe veel mael in't gevaer van't wel gewilde leven
Myn Vader onbedacht sich selven heeft begeven/
Wanneer hy waenden dat 't Geloof te stae sou zyn?
Doch/ so ghy weet myn Heer/ de gene die den schyn
Meer lieven als het waer/ (verblindt in haer gedachten)
Met wat een yver dat sy steets bloedgierich trachten
Te dempen door 'tgepijn van beulsche handen wreet
Het onuptbluss'lyck licht van't Christelijck secreet/
Door helsche Nyt ontsint/ myn Vader lagen leyden/
En Godt nu oock began me-doogend te bereyden
Den wegh/ waer door hy hem ten Hemel halen wou/
Op dat hy met zyn bloed het geen bevesten sou

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Hy dick den volck'ren hadt so heftich aengepresen.
Dus door Godts schicking hy/twelck eewich so moet wesen/
Ten laetsten quam in handt van Godts vyanden snoot/
Die 'm swoeren al verheucht een onverschulde doot/
En flucx volvoerdent oock. Helaes! ick smelt in tranen
Myn Heer/te machteloos en can ick nau vermanen
Myn waerde Vaders smert/en Moeders droef misbaer/
Die ('t scheelden oock niet veel) was in gelyck gevaer.
En ick door snelle vlucht soo angstelyck verslagen
Ontquam haer raserny. Helaes! noch niet verdragen
En con myn teer gemoet de wreet gedreychde smert/
Gelijck een ionck soldaet die noch niet is verhert
In't bloedich vechten rou en Crychs-gevaren schendich.
Ay my wat heb ick sint een proef gedaen ellendich
Van s' Hemels ongenae?'t wert van my niet vertelt/
Want yder ist bekent/een die beroyt van gelt
Deur wandelt s'werelts hof/ wat dat hem staet te lyden/
En meest/die niet geleert heeft in syn groene tyden
Waer met hy vlytich hem in noot behelpen mocht.
Myn Moeder (laes!) die doch ter nauwer noot gerocht
Was uyt de handen clem van s' mans vergoten bloede/
Was erf wel van den smaet/ maer niet van synen goede/
'Twelck dese wolven wreet oock hielden voor verbeurt/
Soo dat myn Moeder noch in droeve armoed treurt/
'Twelck haer beleet dat sy aen my geen hulp en ionden.
HOFM. Hoe comt ghy herwaerts nu? wie heeft u hier gesonden?
MOORD. Myn Heer/het snel gerucht/'t welck opentlyck vertelt/
Hoe door Godts segen milt/met mannelyck gewelt
Dit landt verdreven heeft de Spaensche tyrannyen/
Beleyt door helden preuts/die 't Edel bloet niet myen/
Gesproten uyt het huys van't Keyserlyck Nassou:
Dit dreef my herwaerts heen/op dat ick vreuchdich sou
Met volle teugen fris my van Godts woordt versadigen.
Den Hemel heeft belieft myn hier in te begnadigen/
Dat ick naer veel gevaers alhier gecomen zy/
En voeg my naer het hoff/op hope dat ick my
In dienst begeven sal van desen Prins eerwardich.
Den Hemel is myn tuych/hoe dat myn siel is vaerdich
Met leven lyf oft bloedt den Prince dienst te doen.
Myn Heer geen twyfel quelt/noch leugen wilt vermoen/
Myn vaders naem alhier genoechsaem sal doen blycken
Wat man het sy geweest:en ick en sal niet wycken
Van syn verheven deucht en yver tot Godts Eer.
HOFME. Hoe was u s'vaders naem? MOORD: Peter Guyon, myn Heer/
HOFME. Hoe? wat Guyon? de gheen die als Godts uytvercoren
Eertydts in 's Princen dienst syn leven heeft verloren?

Den

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

MOORD. Den selven/laes! mijn Heer. HOFM. Hoe zijt ghy dan ghenaemt?
MOORD. François Guyon mijn Heer. HOFME. Comt in / want het betaemt
Den kinders deucht te doen van ouders vroom ghecomen.
MOORD. Ay my/mijn Heer. HOFME. Hoe nu? verset u smert/niet schromen
En wilt voor schandt oft smaet/ghy zijt hier in het hof
Van een die booshept haet/ en liefd der vromen lof.

CHOOR.

WEL hem/die met een vrij ghemoet niet sparen
Wil't edel bloedt/voor't Vaderlants welvaren/
Wel hem/ die onversaecht neemt inde handt
Het snijdent swaert/tot scherm van't Vaderlant.
Die niet en lijd dat werden snoot vertreden
Voor-vaders Wetten goet/en Vrije zeden:
Maer in't ghevaer van duysent laghen boos/
Hant-haeft het recht van't Vaderlandt altoos.
Die niet en schroomt voor al 't vermetel dreyghen
Vanden tyran/maer sal sich moedich neyghen
Het slaefsche jock der tyrannijen vals
't Verdruckte volck te scheuren van den hals.
Dees schraecht syn hooft met 's Hemels vochte wolcken/
Doorluchtich wert by d'Overzeesche volcken
Syn grooten naem/hoochloffelyck bekent/
Gheen eeuw noch tijdt zijn stale Roem en schent.
't Ghezegent zaet/ dat uyt hem sal voortcomen/
Is heylich in't gesicht van allen vromen.
Der volk'ren drangh met vreuchden jugen soet/
Wan hun dien Prins oft zijn Geslacht ontmoet.
Wan 's Hemels schick door een Godsalich sterven
De ziel de woonst des Hemels doet verwerven:
Syn zoet gheheuch wert vrolijck alle Jaer
Met feesten milt ghevierd in't openbaer.
De teere jeucht alsdan met held're sanghen/
Met bloemen crans het vrolijck hooft omvanghen/
Singhen vol lust op het betraende graf
Den lof van die hun vrijhept weder gaf.
Also de twee bevryders van Athenen,
Also Romas verlosser/ en den ghenen
Als Vrou ghecleet/soo manlijck vocht als dat/
Hy weder vrijd' het slaefsche Theben mat:
Werden alsnoch van yeder waert ghepresen.
Het nare graf can gheen verhind'ringh wesen/
Dat hunnen naem door brave daden trou/
D'onsterflijckhept tot loon niet krijghen sou.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

De Vierde Acte.

De Princesse LOUYSA, en haer VOETSTER.

LOUY. EErweerdige goddin/ ghy Voedtster aller saken/
Ghy die het blaeuw gewelf/ des Hemels hooghe daken/
Rontom den Aerden crepts hebt meesterlyck gestelt/
Ghy die de Zee bepaelt door onsichtbaer gewelt:
Grootmachtige Natuer, O Moeder aller dingen/
Die uyt het ingewant soo overvloedich dringen
Van 'tvruchtbaer Aertrijck vet/ ghy die de schoone locht
Met soo veel loovers gult hebt constelijck doorwrocht:
O Maelster van't cieraet des werelts groote zalen/
Ghy die den dagh vergult door Phebus blonde stralen/
Versilvert weer den nacht door Pheben Jaght-Godin/
Der Sterren gulden Choor een ware Coningin:
Ghy die den mantel groen de blyde Aerd doet dragen/
Soo rijckelyck verciert/ in Lentens soetste dagen/
Met Bloemkens soet gelucht/ dat in zyn teere ieucht
Des Aertrijcx hoovaerdy het Aertrijck selfs verheucht.
Ghy doet den Somer heet mit gulden Ayren proncken/
En maeckt den valen Herbst door eygen vruchten droncken/
'tSneeuw-wit Satynen cleet/ geboort met silver Ys/
Eerwaerdicht al 't gelaet des couden Winters gryς.
Dus geeft ghy yder beurt/ de dagen/ iaren/ tyden.
Nu gaet de gulden Son den tragen Creeft beryden/
En met een vlammich oogh bestraelt dit drooge landt/
Verdort de bloemen fris/ en Ceres Garven brandt.
't Gevogelt danckbaer iuycht/ de schaduw-boomen bruyssen/
De silver Beecken coel slaep-tergich sluymer-ruyssen/
De Velden ruych begraest die voeden 'tplechtich Vee/
De Dieren in het Cruyt/ de Visschen in de Zee.
Natueren schepsels al/ en wat men hier siet sweven/
De vloeyende Natuer heeft alles stant gegeven/
En dat den Mensch te staed/ en noch door milde ionst
Sy yvert onvermoeyt/ om door verborgen conſt
Te stellen goedertier d'ondanckbaer mensch te vreden
Met gaven veelderley/ die wy soo snoot vertreden/
En oogen onbewust/ naer 'tgeen ons niet en faelt.
Heylloose menschen/ die soo blindeling verdwaelt/
V niet en houdt vernoeghd met 'tgeen natuer gaet schencken:
Maer liever ongerust in prachten wilt verdrencken/
Ach soo 't u was bekent wat soeter lusten dat
d'Eensame stilheyt geeft/ ghy koost geen Conincx schat

Voor d'onbekende weeld die 'tcleyn bewind can geven/
De liefste Suster van het welgewilde leven
Is 't rustelyck gemoet / dat niet en wert becoort
Van 't gout / dat menich uyt zyn sachten sluymer stoort.
O Princelijcken staet / soo ghy by allen menschen
Doch eygen kundich waert / voorwaer u niemant wenschen
En sou: oft dat gewis een yder waer bekent/
Hoeveel de gulden Croon des Coninck ruste schent/
En hoe den scepter druckt zyn Coninckl yeke handen/
En hoe seer 'tryck bewindt hem perst met nauwe banden/
De scepter/en de Croon/ick weet/dat man noch vrou/
Al vondt hy die op straet/voor sich op raepen sou.
Myn ziel / inden zy dorst/den Hemel souse schelden/
Om dat hy my soo hooch in d'aertsche staten stelden/
En maeckten myn Princes: daer ick in myn gemoet
Versadicht van het groots/in stiller lusten zoet
Myn leven slyten wou/ontbloot van soo veel sorgen
Vermomde prachtens lust/ waer onder sit verborgen/
(Laes!) so veel lijfs gevaer/ laes! soo veel lagen snoot/
Die dreygen yder stont den Prins met snelle doot.
VOETS. Ick weet niet myn Princes, wat u beweeght tot clagen.
Den Hemel streelt u sacht/ en heeft u opgedragen
Tot soo'n verheven staet/ daer in de grootste Vrou/
Haer (sonderling vernoeght) geluckich roemen sou.
Ghy schelt den Hemel/ maer O myn Princes vercoren/
Wacht u/ dat die (vergramt) u niet laet comen voren
Een oorsaeck dat met recht ghy hem beschelden meucht/
Of walgt u/ o myn Kindt/ van al te grooten vreucht?
Ick sien u als Godin van allen Staten groeten/
Een yder sich verheucht wan hy u mach ontmoeten/
Myn Heer de Prins u Man draecht sich soo in zyn staet/
Dat zyn verheven deucht en roem ten Hemel gaet.
LOUY. 't Is waer/ ick alle daech soo vol eerwaerdicheden
Wort feestelyck gegroet/ en yver aengebeden
Van alderley geslacht/ maer ach wat 's dat een lust/
Die altyt inner draecht een hert soo ongerust/
Dat yder loof wat reyt/ my dunckt/ men comt my clagen/
Het Landt dat is verraen/ u Prins die is verslagen/
Den vyant meester is/ u Wallen comt hy naer.
Ach 'thayr my dickwil recht door dit beducht gevaer.
Den sacht-gewenschsten slaep/ als trooster van d'onrusten/
Die tergt my al versaecht met droomen vol onlusten/
En my verschrickich dreycht met 't een oft 'tander leet/
De Ziel my tuycht gewis/ veel ongelucken wreet
My nad'zen alle uyr. laes/ dulle rasernyen!
Och of de menschen dom wel wys hun conden myen/

Dan

Dan't geen natuer vereyst/te wenschen wyders niet!
  De werelt al vernoecht geen doodelijck verdriet
Beproefden yder stondt / door soo veel ydel lusten/
Onnut was al den pracht / den honger graech men blusten/
  Niet door soo veel gerichts / maer wel met weynich spijs/
  Geen Coninck was van nood / geen Rechter rechten wijs/
Al d'oorloochs listen wreet en golden niet met allen/
Geen Borgers trotsten stout op hun verheven wallen/
  Bepeer'lde scepters/ ende gulden Croonen ryck/
  Dan werden min gelieft alst vuyl vertreden slijck.
Gerust was al het landt / de volk'ren stil in vrede
Die leefden onbenyt / een yder vreuchdich dede
  'Tgeen hem Natura riet: Lucullus weeld oft pracht/
  Noch Cesars Monarchy en wirt dan niet geacht.
Gelijck een yder was / soo sou een yder wesen.
Geen wreede beul ons siel en pynighde met vresen/
  Om quetsingh van ons Eer / oft van ons staet of landt/
  Waer door't gemoet ontstelt van enckel wraek-lust brandt.
Maer o wy menschen zyn soo dom in onse daden/
Dat laes wy om den schijn het ware goet versmaden.
  Wat is doch staet/ oft eer? wat's rijckdom/ goet/ oft schadt?
  Vermogen die in't minst te geven 't gene dat
Ons aldermeest ontbreeckt / dat's innerlijck vernoegen?
Ach neen: Want eer 'tgeval can stiller rust toe voegen
  De onbecoorde siel van d'alderlaechste mensch:
  Veel veylder wert vernoecht in syn verneerde wensch
D' eenvoude huysman slecht/dan s' Coninex hooghe sinnen/
Die niet dan scepters oft veel heersching groot beminnen:
  Want d' een het coopt om sweet/en d' ander om het bloet/
  Dat d' ondersaten dwaes hy voor hem storten doet.
Ach Hemel waert u lust/en wilde ghy dat geven/
Dat heden ick verliet dit groots opsichtich leven/
  En myn vertrock in stilt/in eenich hutjen laech/
  En dat myn siel ontbloot van sorgen dien ick draech/
Eensaem bedencken mocht des Hemels ware vreuchden/
Als dan myn siel ontlast van sorgen/sich verheuchden
  Alleen int soet bemerck van natuers gaven milt.
  Maer las in't tegendeel. VOETST. Me vrou u clachten stilt/
Waer is u groots gemoet? waer syn u groote sinnen?
My dunckt ghy onbedacht u ongeluck gaet minnen/
  Door grondeloose waen van yet voorbeeldich quaet.
  Ach myn Princes, wel hoe? betaemt dit uwen staet?
Ghy die hebt door gewoont het lyden in gedroncken/
Behoort stantvastich nu met lytsaemheyt te proncken:
  Cleynmoedich eer 't u treft/verslenst door 't yl gesucht.
LOUY. Ach waerste Voester, noyt myn siel was soo beducht.

VOETS. 'Tis ydelheyt te dwaes/'t zyn ingebeelde schromen/
LOUYS. Ach ach ick sorch het sal myn altewis toe comen.
VOET. Dan was het tyt met maet te treuren/maer nu niet/
LOUY. 'Tvoorbeeldich dreycht my steets met doodelijck verdriet/
VOETS. Voorbeelding/die u ziel cleynmoedich selfs gaet dencken.
LOUY. Laes! Godt/soo 't u belieft/en laet doch nimmer crencken
Myn Prins het ongeval/maer dat my liever raeckt.
VOETS. Me vrouw/hoe redenloos ghy u ellendich maeckt/
Eer u d' ellende treft? myn ooren eertijdts hoorden/
Dat u verheven Ziel met overwyse woorden
De stormen van 't geval soo manlyck heeft veracht.
Herneempt u selven doch/en moedicht u gedacht.
Ghy voed u lyden staech/en wilt het niet ontvluchten/
V heete tranen en de wint van al u suchten
Ontsteken droefheyts vier/'t welck metter tijt/myn vrou/
Indien ghy selver wout/allenxken dooven sou.
Is t' u onkenbaer doch/dat tranen/suchten/clachten/
Al u voorleden schaed niet weer te recht en brachten?
Noch dat het droef gebaer ons nimmer weder geeft/
Wanneer ons t'ongeval/yet wes benomen heeft?
Hierom myn Vrou/hierom/verlaet het ydel clagen/
En dempt der tranen vloet die steets u oogen plagen/
Weerhout door redens toom u angstelijck gedacht/
Op dat d'inbeelding vals u niet in't eynt versmacht/
Ey troost u doch myn Vrou/en denckt dat licht naer desen
Een Vreucht verschijnen mach/die u can flucx doen wesen
Soo innerlijck vernoecht/dat al dees tytsche smert
Vergeten/en van u niet meer gedacht en wert.
Princes, u is bekent/geen ding hier vast can duren/
Alsoo den Hemel draeyt/so wancken t'aller uren
Der menschen saecken oock/en selver Phebus siet/
Die ons niet t'allerstondt zyn gulden voorhooft biet/
Noch oock de droeve nacht met zyn besticke deken
En veyld de Maen altijdt niet hoornich uyt te steken
Het ongedurich Licht van haer geleenden glans.
Nu schijnt door regen swert den Hemel dat byrans
Het aertrijck drencken wil/door stormen opgeheven
Doen nu de winden dul het vaste aertrijck beven/
Verschudden toornen trots/en d' Eycken ruysschen neer:
En in een corten stont soo sal den Hemel weer
Het aertrijck vreuchdich met een helder voorhooft groeten.
Dus alle dingen haer/soo 't schijndt/verand'ren moeten/
Nu lacht den een verheucht/en d' ander smertich treurt/
Dan weer in tegendeel heeft yder flucx zyn beurt:
Dus myn Princes neempt moet/drijft wech t'onnutte plagen/
Een stille rust sal haest uyt uwe siel veriagen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

De zorghen commer ſieck: dan u vernoechde gheeſt
Sich boven maect verheucht/als hy het quaet ghevreeſt
Nu ydel vinden ſal. LOU. Godt laet het ſoo gheſchieden.
VOETS. Mevrou/ghewis/ghelooft/ten heeft niet te bedieden
Dat ghy u ziel ſo quelt met dit beducht ghevaer.
Dus verlicht u ghemoet/en ſtemt u ſuchten ſwaer.

GEVEYNSDE RE: SUPERSTITIE, MOORDER.

GE.RE. YN kindt/ſiet hier den tydt bequaem tot uwe ſaecken/
Nu moedicht uwe ziel/en wilt het alſoo maecken
Dat alles naer den wenſch van Spangië mach geſchië
Den Hemel wijſt een wech daer door ghy veyl mocht
Dees poort die noyt en was gheopent in veel jaren. (vlië/
Myn ſoon ſiet hier de ſorgh die Godt heeft om bewaren
De lievers van 't gheloof/der Eng'len blyde ſcharen
U wachten al verheught: wanneer u vrome handt
Ter hellen ſenden ſal de ziel van den tyrandt.
MOORD. 't Is deſen dach de leſt/ Orangien 't ſal u gelden/
D' heylloose vrees verſaecht/die my gheſtadich quelden/
Die is nu uyt myn ziel: 't moet eenmael zyn ghedaen
Al ſout my ſelver aen het lyf of leven gaen.
Gheen noot/ick vrucht nu niet/ick ben daer toe beraden/
Het lichaem is maer ſtof/de ziel men niet can ſchaden:
En die wert opghevoert van d'Engh'len naer myn doot/
Nu 't ſa/ dit is 't gheweer/daer met de ziele ſnoot
Ick vanden ketter boos ſal nae der hellen ſenden.
Verheucht u Phlippe, want ſiet hier 't ghewenſte enden
Van die u Scepter trotſt/ſiet hier d' heylloosen val
Van die noch deſen dach met Pluto weſen ſal.
Hey Roma feeſtich viert/ hey juycht ghy Pauſ-gheſinde/
De moort die g' in u ziel ſo innerlijck beminde
Wert heden wis volbracht/treurt Ketters/want u hooft
Wort heden van het licht der lieve Son berooft.
't Sa/ 't ſa/ het is nu tijdt! maer wel bedacht te deghen/
Het voor den noen te doen en is doch niet ghelegen:
't Is beter dat ick wacht/wan 't middach mael ghedaen/
De Prince uyt der zael ſal na zyn camer gaen.

GEVEYNSDE RELI: SUPERSTITIE, TISIPHONE, ALECTO en MEGERE.

GE.RE. Egera, ſoo ghy opt in't moorden hadt behaghen/
Wilt nu doch boven al een yver ſorghe draghen/
Dat dit ons niet en faelt / ontſteeckt hem 't heete bloed
Met ſulcken raſerny en moort-luſt onbehoet:
Dat noch het doots ghevaer/noch al de wreetheyts pijnen/
Daer hem de ſtraf met dreycht/cleynmoedich doen verdwijnen
De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Den yver tot de moort: hem moet en stoutheyt gheeft.
Hey rasernyen wreet dat nu Orangien sneeft.

MEGE. Ho/ ho/ leeft onbeducht/ ick heb so inghenomen
Syn ziel en al 't ghemoet/ dat doch geen bloode schromen
Weerhouden dese daet/ met dulheyt onbesuyst/
Eer dat den avondt valt/ de moort is al ghekuyst.

Den PRINS van ORANGIEN, en de Princesse LOUYSA.

ORA. EN hier in eyghen bleeck/ Mevrou/ dat al de reden
Vermoghen niet in't minst de menschen af te leden
Van 't gheen dat over hem 't Destin besloten heeft.
Hoe dickmael ick hem riet/ myn Neef u niet en gheeft
In handen des tyrans; ghy kent de Spaensche treken/
Hy heeft u inden haet/ hy sal sich schendich wreken/
Dewijl hy oorsaeck raemt/ van 's Koninckx raet bemacht/
Maer al dees reden doen by hem als dwaes belacht/
Syn naderhant by hem als wel ghesecht bevonden.
Als hem nu den tyran zyn vonnis hadt ghesonden/
Hy sprack/ Orangien o! u reden ongheloost
Sal my (doch onverdient) benemen 't dwase hooft.
Weemoedich heeft myn ziel doen tranen veel vergoten/
Wanneer ick 't hadt verstaen/ so heeft het myn verdroten/
Dat soo'n grootmoedich Heer soo schendich wiert ghevelt/
Die voor des Coninck winst soo menichmael ghestelt
Sich hadt in doots ghevaer/ en door zyn manlijck strijden
Den Coninckliјck ghesant rechtvaerdich deed' belijden/
Dat hy nu sach onthalst den ghenen waer voor heeft
Tot driemael al verschrickt het Fransche rijck ghebeeft.
Den tyran sich daer naer hoochmoedich liet bedencken/
Het was nu al naer wensch/ en niemandt con hem crencken/
Hy maeckten 't al naer lust: het moorden nam gheen ent
Der ondersaten trou/ aen lijf en goet gheschent.
Hy sey 't goedt was verbeurt/ sy waren 's Coninckx slaven.
Ick swoer doen in myn ziel dat eer Neptun begraven
Sou 't vaste Aerdtrijck met al 't menschelijck ghebouw/
Dan ick het Vaderlandt soo sluefs verlaten wouw.
Doch yver was myn moet/ maer ydel was myn poghen/
Als ick my vant ontbloot van 't noodighe vermoghen/
Want al myn goedt verbeurt den tyran hadt ghemaeckt/
Doch daerom heeft myn ziel 't voornemen niet ghestaeckt.
Want noyt myn ooghen doen een sachten slaep ghenoten/
Soo heeft van 't waerste volck de plage my verdroten:
't Ghelaet altydt bedroeft/ in 't hert heb ick ghesucht/
Met yver beeden ben ick dick tot Godt ghevlucht/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

En hy verhoorde my van ſynen troon genadich/
Te walghen hem begon de moetwil overdadich/
Die dit godloos geſpuys aen zyn gemeenten dee/
Zyn toorne was verteert/ hy neychden ſich tot vree.
En doen ick moeſt uytheems op vreemder miltheyt leven/
Doen heeft het Godt belieft den middel my te geven
Dat ick naer 'shertſen wenſch het vaderlant con ſien/
En voor myn heyr en trots den Tyran dede vlien/
Die ſich had al bevreeſt voor myn ghewelt begraven/
En voor de dubbel ſtadt myn Ruyters men ſach draven/
Al-moedich onverſacht/en daeghden hem tot ſlach
Die ſoo verwaent wel eer/nu myn gewelt ontſach.
Doch ſ'hemels ſchick/ſoo 't bleeck/en hadt noch niet beſloten/
Dat ick doen vaerdich ſou het nederlandt ontblooten
Van zyn verladen ſmert: Want myn beroemt gewelt
Veel minder als den liſt van Spaengiens handel gelt;
En ick moeſt weer te rug. Want niemant dorſt ſich wenden
(Den tyran noch geheel) my noodich hulp te ſenden/
En myne macht was ſwack / doch noyt door tegenſpoet
En heeft myn ſiel geſtaeckt het Vaderlandts behoet:
Maer wyders poochd' ick heen/doch ydel ſcheent te weſen.
Maer als nu den tyran/ontbloot van allen vreſen/
Sich waenden vaſt getroont in zyn tyrannicheydt/
So comt den Hemel/ en hem onbedacht bereydt
Een oorſaeck / waer door Godt hem eyghen wou betuyghen
Dat d'aertſche moghentheyt moet voor zijn Scepter buyghen;
En dat hy's werelts loop ſtiert nae zijn wijſheyts ſin/
So wert op 't ongheſienſt den Briel ghenomen in/
Dat door ſoo ſlauwen macht den Spaengiaert lacchen dede.
Maer als nu Vliſſingh muyt/ en dat Enckhuyſen mede
Met openbaer ghewelt t' oproeren ſtout began/
En dat d'ervaren liſt mijns broeders Berghen wan:
Doen ſach hy al verbaeſt met wijdt ontloken ooghen/
Hoe ydel dat den waen hem vleyend' hadt bedroghen.
Als hy vermeenden dat zijn tyranny bebloedt
Soo ſchrickich hadt verbluft het Nederlandts ghemoedt/
Dat noyt gheen Stadt oft Landt hem opt ſou derven ſtellen
Tot wederſtandt van 'tgheen daer met hy hun wou quellen:
Doch flucx om dat te doen ſich yder moedich neycht/
't Welck onbekent den roem van Spaengien heeft ghedreycht.
Want hy die al verwaent hem als een Godt liet eeren/
Nu wiſt nau waer dat eerſt den noot hem riet te keeren
Den aenval van ſo veel vyanden onverſaecht:
Nu heeft hem eerſt 't ghemoedt met ſcherper wroech gheplaecht/
Als hem met recht nu meer de landen niet betrouden/
En 't hem gheen twijffel was waer hy ſich keeren ſoude/

Dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Dat d'overgrooten haet weer aen een ander sy
Het volck sou dryven fluex tot wrevel muytery.
Oock 'tplich hem ghebeurt/niet ydel was zyn vreesen.
Siet hoe 't den Prince scheelt voor wreet ghehaet te wesen/
Oft om syn deucht ontsien te syn en oock bemindt.
Een yeder Spaengiens trots niet langher was ghesint
Te lyden/maer met bloet hun vryheyt waert te coopen/
Dit maeckt hun onversaecht/dat sy ontbloot van hoopen
Op eeniger genaed' als Spaengiaerts wreethept kondt.
Hier door ick al verheucht myn selven vaerdich vondt
Ter plaets die ick bequaem voor 't alder veylst kon kiesen:
Want ick onachsaem ghteen gheleghenthept verliesen
En wou/van 't geen ick goet voor my hadt overdocht.
En 't is door Gods genaed' soo wijdt alsnu gebrocht/
Dat wy bekennen wis/dat Godt met stercke handen/
Den Roovers moetwil toont/syn wreethepdt lepdt in banden/
En stut syn booshept snoot. LOUY. Also (helaes!) myn Heer/
Heb ick oock wel ghesien in myne jeuget teer
Het wonder van't geval / en veel seltzamer zaken/
't Gheheuch daer van my noch doet dickwil woelich waken/
Den schalck-geveynsden Vred' verschrickt noch myn ghemoedt/
En die verrader-feest/daer soo veel Edel bloedt/
Ghelijck als water slecht/ghestort wert en vergoten:
Des heusheyts spiegel selfs wert wreedelijck deurstoten/
Myn waerste Teligny, myn Vader wreet ghedoot.
Dat Roma sy vervloeckt met haer beloften groot.
Een yder laet sich dwaes van haer niet meer bedrieghen.
Tot Ketters ondergangh vrymoedich machmen lieghen:
Dat is by haer een wet. myn Prince wacht sich doch:

ORA. Waer voor myn waerste Vrou? LOU. voor hare lagen. ORA. och!
Daer voor kan God alleen my veylichlijck bevryden.

LOUY. De alderhoochste God en wil doch nimmer lyden/
Dat sy haer handen boos eens wasschen in u bloedt.

ORA. De ziel onsterflijck is/het lichaem sterven moet.
Waer nu myn tijdt bestemt dat ick most noodich sterven/
En Godt liedt hun naer lust haer boosheyts wensch verwerven/
Sy schonden 't lichaem teer: wat wast doch meer ghedaen/
Dan 't aerden vat gheschendt/'t welck noodich moest vergaen?
Maer o! de ziel sy niet en connen ymmer schaden.
Dus vreest men te vergheefs al hun verbolghen raden.
Den Hemel is voor ons het eenich Vaderlandt/
Gheen Coninckliјck ghewelt/oft menschelijck verstandt/
Vermoghen yet in 't minst ons daer van af te leden/
Ten sy moet willich dul wy selver dwalich treden
Den Goddeloosen wech/verleyt door sonden snoot/
Die eynd'lijck leyden elck tot een grousame doot:

MOORDER, PRINCE, CAPITEYN van der Wacht, ende de Hellebardiers.

MOORD. O Wonderlijck bestaen! o dach fatalen dach!
In welck men door dees handt den Prince vallen sach.
Dit is de leste uyr/ Oraengien sal nu sterven/
En ick sal door zijn doot des Hemels woonst be-erven.
Maer ach wat slaet my 't hert/ door vreemder schrick die 't heeft/
Een bleecke schim des doots my steedts voor d' ooghen sweeft.
Wat wonderlijcker daedt! in 't midden van zijn wachten?
O Hemel is 't u wensch/ soo leent my moet en crachten/
Van sonderlinghen lust dat Roma vreuchdich feest/
En Phlippus boven maet verheucht zijn trotse gheest.
De lang ghewenste doodt/ o Spaengien/ is voorhanden.
Hy slippert nu alree (de oorsaeck van u schanden/
O Phlippe) naer zijn graf: siet hier waer met ick sal
Oraengien stooten in 't ghevaer van eyghen val.
Ay my! hoe treedt ick heen met al te wijde schreden
So yver naer mijn doot? ghewis mijn loome leden
Die zidderen al verschrickt/ en sweeten eenen vloet/
Wanneer ick wel bemerck in mijn besorght ghemoedt
De groothept van 't ghevaer/ soo rechten my de haren/
Maer doch en swicht ick niet voor gheen ydel vervaren/
Wat schroom de ziel my druckt/ hoe seer het hert my slaet/
Ick wijcke niet te rugh / het is nu al te laet.
O wonderlijcke saeck! wat vliechelt door mijn sinnen
Een weet-lust boven maet wat endt ick sal ghewinnen.
Neen neen/ de ziel my tuycht/ ick sal 't ontcomen niet/
Doch ist my even veel/ wanneer het maer gheschiet
Dat ick den Prince vel/ en dat met dese handen
Ick zijn godloose ziel nu jaech naer Ach'rons stranden.
O dat is al mijn wensch/ al moet ick selver voort/
Gheen noot/ den Hemel wilt/ en eyst van my dees moort.
Maer hola! siet hy comt/ ayme/ mijn leden beven/
Hoe? sou nu mijn ghemoedt door bloohept my begheven?
Neen/ neen/ ick treedt hem toe/ mijn ziel is niet verwijst/
Flucx werdt hy metter yl van dese handt ontlijft.

PRINCE d'ORANGIEN.

ONs leven wert ghelept van daghen/ maenden/ jaren/
Mits tusschen d' aenloop deur der dreyghende ghevaren
Van 't weyffelich gheval/ 't welck wanckelt t' aller tijdt:
De grootste rijcken meest van 't blindt gheval benijdt
Ghevoelen op het seerst haer dertel raserijen.
Gheen Prince oock/ hoe wijs/ die wel heeft connen mijen

De

De dulle buyen van des avontuers onspoet/
De groote Croonen treedt sy aldereerst met voet.
Ten spieghel ons verbeeldt het al-ghebiedent Romen,
Siet waer toe is het nu door veel ghevals ghecomen.
Dat Xanders Monarchy den Persen leyt ter neer/
En Roma croont sich 't hooft met hunner beyden eer:
En al is het vergaen; de grootste Monarchyen/
Het wanckel Avontuer wil niet ghedurichs lyen/
Der staten thronen zijn so tederlijck ghehept/
Dat die nu machtich heerst/ licht merghen nederlept.
Nu sit een op den throon/ vergodet in ghewaden/
Die flucx onnut ghecleedt men vuylijck sal versmaden/
En die nu met zijn hant den scepter drucken sal/
Is merghen dienstbaer slaef/ door onversienen val:
Ter werelt can gheen dinck altijt ghedurich blijven.

OORD. Grootmoedich Prins, de ziel begint my weer te drijven
Met nieu-beroorde lust om 't vaderlandt te sien/
Ick eys verlof/ mijn Heer/ doch steets sal ick mybien
V Prince dienst te doen/ door dien ick heb ghenooten
So veel welda. ORAN. ayme/ ayme/ ach/ ach/ o grooten
Godt des Hemels doet toch mijn arme ziel ghenaedt:
Ick ben dootlijck ghequetst/ o Godt my niet verlaet/
Noch oock dit arme volck: Vader in uwen handen
Beveel ick mijnen gheest. CAP. O moorders daedt vol schanden!
Verradelijcke moort! helaes! ons Prins is doot/
O grouwelijck verraet! ach/ ach/ vervloeckte schoot!
O jammerlijck beclach! ondanckbaer van weldaden
Verrader is u ziel/ moest ghy so snoodt verraden
Ons Prince vroom van moet? o moort die elck beclaecht!
My dunckt hy sich noch roert/ laes datmen ylich draecht
Mijn Prince op zijn bedt/ ick sie noch d'ooghen sweven/
Daer is noch leven in/ maer weynich is het leven.

CHOOR.

O Droef beklach! o suchtich wenen!
O treurens tijdt! ons Prins is henen.
Orangien vroom van moedt/
Deerlijck verslaghen
Door moorders handt verwoedt.
Fy heyloos Rooms ghebroedt/
't Welck noyt en teelden goedt/
Maer 't moorden liest bebloedt/
Helaes! dit zijn u Moorders laghen.
O Phœbe wijckt in Thetis salen/
Becleedt met rou u blonde stralen/
Besmet u niet/ treedt voort/

Door

Door het aenschouwen
Van dees Godloose moort/
Die ons in druck versmoort/
Wy die onbeeren/door 't
't Ghevepnst verraet ons' hoort/
Naest God (helaes!) al ons betrouwen.
Vereenicht Landt u hooft leydt neder/
Betreurt met ons zyn uytgangh teder/
Ghemeent beweent syn doot/
Die in syn leven
Sich al te yver boot/
Om u den slaefsen noot
Te wenden vroom van 't hoot/
Ach ongheluck te groot/
's Landts welvaert is door moort verdreven.
O wreet Destin! stuerse Planeten!
O Hemel trots op ons verbeten/
In d'hooghste nooden swaer
Rooft ghy den vromen/
O onghemeen misbaer/
Van ons Princes voorwaer/
Landts Maechden weent met haer/
In dit ghemeen ghevaer/
Want doch ghemeen zijn onse schromen.
Haer clachten droef ons treurig manen
Tot eewich leet/ haer hete tranen/
Haer suchtens banghept slaeu
Tot rou beweghen
De harde steenen sou/
O overdroeve Vrou!
Ghemeen is onsen rouw/
V Man ons Vader trouw
Heeft onverdient syn eynt ghekregen:
Doch Prins u deucht doet u opstyghen
Ten Hemel hooch/ daer ghy vercrpghen
Sult welverdiende loon
Voor u weldaden/
Der vromen zeges-croon/
V ziel onsterflijck schoon
Is in des Hemels throon/
Maer laes met duysent doon
Wy blijven hier soo droef verladen.

De

De PRINCESSE LOUYSA,

ende haer VOETSTER.

-UY.
CH wilt ghy eewich dan met tranen vocht besproeyen
Mijn lijden? wilt ghy dat ghestadich sullen vloeyen
Mijn tranen vruchteloos/mijn ooghen? laes! wilt ghy
Dat door een steets geween mijn smert oot eewich zy?
Laes! Oogen/ die verkeert in schreyende fonteynen/
De crachten van mijn ziel te niet doen en verkleynen/
Dempt u gheween/ oft treckt met tranen 's hertsen vloet/
Op dat de ziel verhuyst/ en't lichaem sterven moet.
Want soeter wenst mijn ziel niet in haer droef ellenden
Dan door een snelle doot mijn ongheluck te enden.
Ach ongheluckē groot die my vervolghen staech!
Den Hemel op my schuyft verbolghen plaech op plaech.
't Gheheucht mijn banghe ziel/ hoe in mijn bloeysel teder
Mijn Man en Vader bey al bloedich vielen neder
Door Moorders handen snoot: ick doen verschrickt/ beducht/
O bloode/ ben't ghevaer van eene doot ontvlucht/
Daer ick nu alle daech wel duysent doo'n moet smaken.
O grouwel-smerten wreet! die my so treurich naken.
Laes! wat heb ick besuyrt? mijn overladen hert
Getuycht/ hoe het gheval met onghemeten smert
Mijn ziele heeft becoort/ en nu noch meer als vooren
Moet ick in suchten bangh ellendichlijck versmooren.
Ach Hemel die versteent op mijn bedroefde clacht/
Als in het kermen doof/ onsalich neemt gheen acht.
Hoe? siet my eenmael aen met u ghenadigh' Ooghen/
Hebt met mijn ongheval doch eenichsins medooghen:
Mijn Prins die is vermoort/ ghy siet het vredich aen/
Waer zijn u blixems nu/ dat sy niet en verslaen
De boose coppen snoodt so vol verraders laghen?
Rechtvaerdich Hemel/ lust het u altijt te plaghen
Der vromen volck en landt? steunt ghy de boosheyt quaet?
Helaes! lijdt ghy dan noch soo'n grouwel Moorders daet/
En keert het landt niet om/ daer de verraders woonen?
Het schijnt/ helaes! het schijnt/ dat ghy noch wilt verschoonen
Der helscher listen boos/ daer met sy crencken snoot
Der vromer leven met een onbedachte doot.
Ach Prince, ghy die zyt een spieghel aller vromen/
Die't Vaderlandt behoedt oock hebben voorghenomen
Al-moedich onversaecht te wreken metter daet:
Hoe wijdt dat tyranny haer bloet-dorst vrack verzaet

Door duller moorders hant/ die gheen ghevaer ontsiende/
Oock metter vromer doodt/ in eyghen doodt is vliende.
Verraderlycke handt/ ghy hebt bethoont te stout
Dat u de helsche schrick van 't moorden niet weerhout:
En laet my Weduw' droef in eenicheyt/ verschoven
Van een die 's werelts lof ghenoechsaem niet con loven.
Onsalighe Princes, die al te wel ghepaert
Met deuchdes eyghen woonst/ soo milt ghesegent waert;
Eylaes waer is u roem? sy leyt verslenst ter neder.
Mijn ziel waer is u vreucht/ ghegront-vest al te teder
Op 't menschelijck gheluck/ 't welck al te wanckel bouwt?
Want ydel is 't ghemoedt dat sich op 't aerts betrouwt.
Doch 't is/ hoe 't is/ ick ben d'onsalichst' aller menschen/
In bey mijn Mans ick sie der Moorders boose wenschen
Volcomentlyck vernoecht. Helaes! soo 'n ongheval
Treedt eewich neffens my/ neen neen ick nimmer sal
(O Hemel/ u ick daech/ zijt ghy mijn wis oorconden)
Ten derden mael ghepaert met ander zijn bevonden.
Dat eer u blixem my tot stof vermorsel 't hoot/
Dan ick weer Hymen vier voor mijn ghewisse doodt.
Neen/ eensaem wil mijn ziel met droef ghesucht en clachten
De schaduw' van mijn Man ghenoech doen/ en versachten
De qualen van zijn doot/ met eener tranen vloet/
Ick die door dese moordt soo eenich treuren moet.
Ghelijck 't onnoosel dier van 't Gayken wijt versteken
Treurt in het schaduw'-bos/ van alle vreucht besweken/
Tot dat d' ontijde doodt zijn smert en leven endt/
So even ist met my/ mijn vreuchden zijn gheschendt:
Ick graefse met in 't graft/ om eewich daer te blijven/
Van mijnen Prins, helaes! bedruckste aller wijven/
Och of de grouwel-doodt dit leven nemen wou/
Dewijl mijn ziel so graech mijn Prince volghen sou.
Maer laes in 't ongheval de doodt heeft doove ooren/
En in verweenden pracht sy al te licht coomt vooren
Den ghenen die vol weeldt aen haer niet eens en dacht/
En selsaem in ons leedt slaet sy ons wenschen acht.
Wanneer door Theseus valsch de schoone Maecht van Creten
Op 't woeste Eylandt wert verradelijck vergheten/
En als sy op het strant wan-hopich sach in Zee
So wijt het vlottich Schip dat Theseus voerde mee/
Ach sprack sy/ Seylen snel/ ghy voert myn ziele mede/
En laet het lichaem hier/ hoe? voert het met/ 't is reden
Dat ziel en lichaem bey ghevoecht zijn t' saem by een:
So even ist met my/ mijn lichaem blijft alleen/
De ziele volcht mijn Man/ en 't is met my gheleghen/
Als met een Marbren beeldt/ dan dat ick ben gheneghen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Te storten tranen droef door overmaten rouw.
En even als wanneer van 't Coninckliick ghebouw
Cartages Coningin nu sach Æneas scheyden/
Eerst uyt met tranen vloet/ en treurichlijck beschreyden
Haer doodlijck ongheval/ door dien van hoop ontbloot
d' Ontrouwe voerden wech de Phrygiaensche vloot:
Alsoo betreurt myn ziel de soete hoop verloren/
En ick moet onghetroost in suchten bangh versmoren/
Æneas leefden noch/ en ick verlies mijn Man/
Die selfs den Hemel my niet weder gheven can.
O onghemeten smert! VOETS. laet eens u droefheyt dalen/
Me Vrou/ wel hoe so wijt treedt buyten redens palen
V ziele? wat vermach u droefheyt onghemeen
Yet te herstellen van u ongevallicheen?
LOUY. Ach Voetster merckt te recht myn overtreurich lijden.
VOETS. Voorwaer een vroom ghemoedt sou sich daer in verblijden/
Dat Godt hem waerdich kent tot soo'n verheven proef:
Want d'uytvercoren ziel hy met veel smerten droef
Bestort/ op dat sy niet onheylsaem in wellusten
Als 's werelts kind'ren snoodt onacksaem soude rusten.
Het lijden is 't ghemoedt/ ghelyck het scherpe sout
Dat van 't verderven vuyl de spijsen waert behoudt.
LOUY. O Voetster mijn ghemoedt is al te seer verslaghen.
Den Hemel so het schijnt verheucht sich in mijn plaghen/
En my met steetse smaedt/ al even bitter hoont.
VOETS. Ach! mijn Princes, wel hoe? u doch besadicht thoont.
't Onaerdighe Ghemeen/ en d' aldersnootste menschen/
Die werden meest vernoecht in haer verachte wenschen/
Ghelucckich vloeyt de weeldt haer al te mildich toe/
Den Hemel ist onwaert dat hy haer proeven doe/
Hy lieft der vromer ziel/ die met stantvaste sinnen
De stormen van 't gheval grootmoedich overwinnen.
Te breyd'len 't avontuer/ grousaem ellendiche'en
Der plaghen blixems stuer/ (gherust) met voet te tre'en/
Zijn eyghen deuchden braef van d'onghemeene zielen/
Maer weynich ongheval sal lichtelijck vernielen
Een laech ghemoedt/ dat sich so hooch in weelden draecht
Als 't diep vervallen sal door weynich smerts gheplaecht.
Godt segg' ick heeft een lust den vromen te beproeven/
Hoe weet men yemants deucht/ dan in onspoets bedroeven?
Den Stuerman in 't onweer/ den Crijghs-man in den slach/
Bekent men aldermeest wat dat hun deucht vermach.
Dus myn vercoren Vrou/ in 't hoochste van u plaghen
Doet blincken uwe deucht/ groot-hertich wilt verdraghen
Dat nu (te voor gheschickt) den Hemel laet gheschi'en:
d' Onnutte clachten u gheen hulp en connen bi'en.

LOUY. O Voetster, 't is met u als van een rots verheven
Nu eener siet in Zee, door storm en wint gedreven,
Het masteloose Schip, 't welck plich wil vergaen,
De stormen die myn ziel van allen canten slaen
Ondraechlijck dreygen my te gronden t'aller uren,
Ghelijck 't wanhopich Schip, ellendichlijck te sturen:
En daer en tusschen ghy, u ziel van smert ontbloot,
Siet uyterlijck maer aen mijn overbanghen noot.
Maer o was u ghemoedt verlast met eyghen quaden
Hoe wel ghesadicht ghy my nu condt wijs'lijck raden,
Ick weet, ghy met my soudt bekennen, dat mijn smert
Laes anders niet dan door de doot ge-eyndicht wert.
VOETS. Wat ydel re'en, mijn Vrou, gaet u ghemoedt verclaren?
Heb ick u niet altijdt ghehadt in mijn bewaren,
Van dat u teer ghesicht verwondert eerst mael sach
Het onghewoone licht van u gheboorten-dach?
Wt dese Borsten hebt gh' u voedtsel eerst ghesoghen,
Allenxkens in mijn ziel zijt ghy soo diep ghetoghen
Dat gheene Moeder trou meer lieft haer eyghen kindt,
Dan ick u, mijn Princes, heb in mijn ziel bemint.
Hoe can dan mijn ghemoedt ontbloot van smerten wesen?
Neen neen, ghelooft my kindt, ghelooft dat ick in desen
Borst onghemeene plaech door uwe smerten voel:
Dat meest ick rusteloos de nare Nachten woel.
Maer mijn Princes, soudt wel mijn ouderdom betamen,
Dat uyt mijn grijse ziel so ydel clachten quamen,
Als door u ongheval u jeuchdich hert nu doet?
Neen neen ick heb al langh ghewapent mijn ghemoedt
Door veel gheleden smaet, en mijn bedaechde sinnen
En laten hun so licht door smert niet overwinnen:
En oock mijn kindt ghelooft, dat niet met allen ghelt
't Onnoodighe misbaer, maer dat het leelijck smelt
Den roem van onse deucht so wanckel t'zijn bevonden.
't Betaemt oock niet mijn Vrou, en 't zijn oock sware sonden,
Als dat den Christen sal so verre boven maet
Zijn ziel ontstellen dwaes door 't treuren onversaet.
Bematicht machmen wel den dooden droef beclaghen,
Maer dat het swack ghemoedt blijft al te seer verslaghen,
Dat nimmermeer het sich heylsamich troosten doet,
Voorwaer dat is te recht gheen Princelijck ghemoedt.
LOUY. O Voetster mijn gheval ick eewich sal betreuren,
So lanck mijn ziel de woonst des lichaems sal ghebeuren,
Beclaech ick o mijn Prins u ongheluck te wreet.
VOETS. Voorwaer 't is ydelheyt, mijn Vrou, wel hoe? ghy weet,
Dat door een tranen vloet, noch door u suchtich beven,
Ghy niet aen uwen Prins verwydt een tweede leven,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Wat nuttight dan u clacht? ghedenckt den Hemel sal
Sich wreken metter tijdt van 't moordich ongheval:
En u met vreuchden doen in 's lants voorspoet vermaken.
Want als de menschen dom nu wanen dat hun saken
Syn op het alderslimst/dan werden metter vaert
Die door Gods eyghen handt ghenadelijck bewaert.
Hy kneust door eyghen macht den hoochmoet der vyanden/
En hun verwaentheyt trots hy ydel brenght tot schanden.
LOUY. Den Hemel sal ons wel wraeck gheven van dees moort/
En in hun rechte saeck de landen helpen voort.
Maer mynen Prins blijft doot/die sal niet weder komen.
VOETS. Soo veel te eer myn Vrouw behoort ghy wijs te tomen
Al d'overmaten clacht/d' wyl 't u gheen hulp en doet.
Wel salich u myn vrou bevredicht ghy 't ghemoet.

Der STATEN Clacht,

Verdeelt in drie Persoonen.

Eerste STA:

VErraders hebt ghy nu u handen clam van bloet/
Bevochtigt met de moort diens Prince groot vā moet/
Die u hels-lieve ziel soo doodelijck ginck haten?
Is u Godloose borst/van Godt en mensch verwaten
Nu innerlijck vernoecht? seght spoken schuymsel snoot/
Nu vryheyt schendich treurt om zyn Godt-lieve doodt?
Ghy juycht in uwe ziel/en pocht in u ghedachten/
Orangien leyt ter neer/nu sult ghy licht vercrachten
't Verlaten landt bedroeft/dat om zyn vryheyt waert
Noyt goet/noch bloedt/noch lyf/noch leven heeft ghespaert.
Maer ydel is u waen/den Hemel spot u juygen/
Den Hemel die ick daech als kender en getuyghen
Van u Godloos ghewelt/en ons gherechte saeck:
Die u oock grimmich dreycht met hooch verdiende wraeck/
Den Hemel selver treurt met onghemeen me-dooghen/
Als die soo dickwil heeft met syn al-ziende ooghen
V wreetheyts woeden dul selfs al verschrickt ghesien/
En hoe dien vromen Prins sich yverlijck ginck bien
In soo veel doots ghevaer/ 't verdruckte volck te vrijen.
Godt schrickt sich voor 't ghewelt en haet de tyrannijen/
Hoe wel hy 't dickwil lyt om onser sonden quaet/
Soo grouwelt hy daer van/en wan hy sich versaet
Van meer te straffen gram/soo werpt hy flucx ter neder
Der tyrannijen roem/wiens gront-vest al te teder

 Ghren

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Gheen wortel setten diep. O Moorders is u lust
Alleen door dese moort soo heuchelijck gheblust/
Nu onsen Prins is heen? maer sy o moordich Spaengien!
Eewich ist u een smaet/en roem steets voor Oraengien,
Dat ghy voor hem verschrickt in u verbluste ziel
Niet eer en waert gherust voor dat hy neder viel/
Als die was al te vroom bescherimer van den goeden/
En teghenstander cloeck van u verbolghen woeden/
Wiens overbraef ghemoet in onspoet oft verdriet
Soo noyt en was verschrickt/dat hy den landen liet
In slaverny soo wreet ellendichlijck versmoren/
Maer 't Vaderlandt ten dienst heeft mildelijck verloren
Soo dickwil goet en bloedt/en als den Roomschen helt/
't Welvaren van 't ghemeen hem meer alst leven ghelt.
't Is meer als Menschen roem/den Hemel lieft eerwaerdigh
Die in gherechte saeck altijdt is even vaerdigh
D' onnoos'len voor te staen. maer ach de deucht en heeft
Gheen meerder vyandt/dan die steets ondeughdich leeft.

De tweede Sta:

Erslaghen droevich Landt/dat in u hooghste noot
V siet van allen troost door moorders hant ontbloot/
Helaes! beweent den val met clachten boven maten/
Sucht uyt de banghe borst/ want ons vereende Staten
Verliesen nu den bandt van al haer vastichepdt/
En schijnt den Hemel ons een wreeder plaegh bereydt.
Want daer den vromen valt/ verslappen dick de handen
Van 't Hoofdeloos ghemeen zyn wis ghedreychde landen/
En als den vromer Heer den volck'ren wert ontbloot/
Is eyghen voorbeeldt selfs van d'alghemeenen noot.
Ach Prins, wiens grootse ziel nu juycht in 's Hemels Salen/
Die niet en hebt ghemeen met ons beduchte qualen/
Maer zyt door Goder glans vervult met al de vreucht
Die u verheven ziel is waerdich door haer deucht.
Neen neen/ o brave ziel/u lust wy niet benijden/
Maer wy betreuren/ laes! dat in ons grootste lyden
Wy van u wijs belept ontbloot zyn door u doot/
Ghelijck de weesen die van Vader zyn ontbloot.
Oft als een weduw droef van alle vreucht beswecken/
De troosteloose hoop ons vryheyts is gheweken
Met u int swarte graf/en wy t' ontijdt beroost
Van 't onverwonnen/ wijs/ voorsichtich oorloochs hoost/
Wien ziel grootmoedich/eel/ de woonst van eer en deughden/
Doorluchtich/wijs/en stout/me-dooghent/yder vreuchden/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Beleefde miltheyt vroom/soo veel eerwaerdiche'en/
In voorspoet even sacht/ in onspoet door de re'en
Betoomt/bleef even sacht. ach ach vereenicht landt/
Soo'n Prins ontberen wy door moorders dulle handt.

De eerste Sta.

Verradelijcke handt/ o Hels beseten sinnen/
Hoe dorst u boose ziel soo dullen daet beginnen/
Dat ghy int Edel bloedt bevocht u handt onwaert?
Oft heeft voor ons de Hel u als een plaegh ghebaert?
Oft heeft der Hellen Prins/die heerst het Godloos Romen/
U upt den diepen poel des afgronts selfs doen comen?
Als die den sleutel roemt van Plutos droeve poort.
Want nopt eens menschen ziel was opt soo dul becoort.
Ghy vorsten neemt doch acht/bemerckt dees daet vol schanden/
En hoe de roode Hoer beweecht haer toover-handen
Soo licht tot 's Princen moort/die hare hoererp/
Afgoden eer en dienst Godtvruchtich niet en ly.
En ghy Batavisch volck/met uwe Bont-ghenooten/
Sult upt u droeve ziel 't gheheuch doch nimmer stooten
Van dees Verrader moort/want met den vromen Heer
Viel alder deuchden roem en onse vrijheyt neer/
Soo swack en onghesien/dat wy vertwijffelt hoopen.
Ach of ick met myn doot mocht 's Princen leven coopen.

De derde Sta.

Veel eer Neptunus sal de coude aerdt verbranden/
Veel eer Vulcanus sal bevriesen 't gras en crupt/
Veel eer sal 's werelts cloot des Hemels thzoon omranden/
Veel eer het firmament zyn steetse woelingh stupt.

Veel eer sal Son in Maen/ en Maen in Son verand'ren/
Veel eer het gult gesternt blijft onbeweechlijck staen/
Veel eer sal Hemel Aerdt hun menghen in malcand'ren/
Ja eer sal Hemel Aerdt Water en Lucht vergaen:

Dan dat des doots gheheuch van desen Prins vol vromen
Upt ons verslaghen ziel in eeuwicheyt vergaet/
Oft dat dat den Iber sal sich al te wreet beroemen
Dat weer 't vereenicht Landt tyrannich jock ontfaet.

Neptunus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Neptunus eer als Vrindt sal t'onser hulp sich spoepen/
Æolus sal den wint voor ons ontbinden stout/
Veel liever sien wy 't landt met golven overvloepen/
Dan dat haer slaverny ons weer ghebonden hout.

De wraeck en laet ons niet door Godes wil ghedreven
Met haer beblóede sweep dees moort te wreken fel/
Met leven goedt en bloedt wy eewich ons begheven
Om haer daer in ten dienst altijdt t' zyn even strel.

Den Tydt.

AN Iove afgedaelt/ doen uyt den lompen hoop
De wonder Weerelt wiert/ began ick mynen loop/
Snelspoedend'/onvermoept/en noyt tot rust ghe-neghen (ghen:
En heb ick in myn jacht verhinderingh gecre-
Meest wat de werelt heerst is ventelijck om 't Gout/ (weerhout.
Maer al des werelts schat myn niet een uyr
Mijn grijsheyt wel betuycht van myn verleden Jaren/
't Gheen noch staet te gheschien weet ick/en sal verclaren
Wat van gheboorten dach den mensch ghebeuren sal/
Tot aen zyn 's levens ent/ 't sy goet oft quaet gheval.
En ick heb al ghesien des werelts wonder saecken/
Die door 't vertellen noch de menschen ysich maecken:
't Toecomend' ick verspaer/ 't voorleden ick verslyt/
In som ick ben/en blijf d'al-ontdeckenden Tijt.
Ick sach de eerste moort/ick sach 't verwerde bouwen/
Hoe Moses voerden uyt 't Egyptische benouwen
't Ghesegehent Iacobs zaet: ick sach den Iephtah doon
D'onnoosel Dochter/en hoe Davids schoonsten soon
Zyn Vader oudt verjoech/ ick sach hem Coninck groeten/
En als een blixem weer Gods tooren straf ontmoeten:
Ick sach den wijsten Prins verdwasen van een Vrouw/
En o Ierusalem u Coninckliick ghebouw/
Der Meden vlam te buyt/van Babel smadich schenden/
Ick sach den blinden Prins zyn kinders leven enden:
Ick sach het groote beelt/en het mirakel mee/
Dat midden inde vlam Godt aen zyn knechten dee.
Ick sach door 't Grieck ghewelt/in dienstbaerheyt vertreden
Der Persen Monarchy/met al haer moghentheden:
En weer den heerscher flux door een ontyde doot
Verlaten al 't gheheuch van soo veel rijcken groot.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Ick sach den Thrasimeen met 't Roomsche bloedt bevlecken.
Ick sach den schalcken Moor Minutius listich trecken
In zijn ghewenste laech: en hoe by Cannes weer
Voor Varros dullen kop hy Roomens roem ley neer.
Ick sach de Machabeen voor vaderlandtsche wetten/
In veler doots ghevaer haer al te vroom gaen setten:
Maer o! de Joden dul sach ick door moet-wil sot
Hertneckich cruyssen wreedt hun Heylandt en hun Godt:
Maer wis de wraeck daer naer doet my verbasich ijsen/
Wanneer den toren Gods zijn gramschap wou bewijsen/
Dat Troyen niet meer claech/ Cartago staeckt u rou/
Wanneer Jerusalem zijn smert verhalen sou.
Ick heb het al ghesien/ ick kan daer van ghetuyghen/
Wee menschen/ die voor Godt moetwillich niet en buyghen.
Ick sach Athenens roem/ en Spartas hoovaerdy/
En wederom haer val verbeelden sich voor my.
Maer o te recht ghetuycht/ mijn al-besiende ooghen/
Oft yet sich heeft ghepaert by Romas groots vermoghen:
Oft saecht ghy in 't begrijp van eenich Rijck oft landt
Soo vele Helden braef/ als ghy in Romen vant?
O trotse Monarchy! o grootste aller dinghen!
Wat opt het aertrijck droech/ dat hebt ghy connen dwinghen.
De Princen die hun Goo'en/ en Menschen waenden niet/
Des werelts volck 'ten meest ick sach naer het ghebiedt
Van u ghemeene stem als dienstbaer yver hooren:
Doch daer naer heb ick weer ellendich sien versmooren
Haer overgroote macht/ en opperste ghewelt/
Haer van haer eyghen slaef in slaverny ghestelt.
Ick sach der Gotthen macht en al der Hunnen crachten/
Ick sach 't romeynsche hooft den Attila vermachten/
Ick sach Machomets oogst/ en het bebloede velt
Daer Tamerlanes trots der Turcken hoochmoedt smelt.
En weer ick sach verschrickt door stormen aenghedreven
Der Christ'nen bolwerck sich verwonnen overgheven/
Die stadt die Constantijn heeft na zijn naem ghenoemt/
Die door des Keysers stoel is over al beroemt.
Dit heb ick wel ghesien. Maer soud' ick al verclaren
Het gheen my van begin is eyghen wedervaren/
Ick viel my selfs te cort/ en staeck het rechtevoort/
Door dien een yder treurt om dees heylloose moort.
Den Hemel is ontstelt/ ick sien hem grimmich dreyghen/
En over Spaengiens cop een wreede wraecke neyghen/
Hoe wel een weynich tijdt sy trotsen vol hoochmoedt/
So neemt het rijck een endt/ als uyt 't Nassausche bloedt
Een Spruyt sich op den throon zijns vaders vroom sal setten/
En yder pooghen van der Vaderlandtsche wetten

Beschermer cloeck te zijn/ en Spaengien smadich hoont/
Tot wraeck zijns Vaders doot den Hemel hem verschoont.
't Gheluckt hem naer zijn wensch/ het zy met Heymel laghen/
Oft open in het velt/ den Iber is gheslaghen/
Want in zijn bloeysel teer hy slaet van 's Coninex zy
De vanen meest vertrout van Parmas Ruytery/
En drijft hem van 't belegh/ dat door dees spijt en schanden
Den loosen Italiaen doet knerssen op zijn tanden/
En swoer in zijn ghemoedt de wraeck van dese smaet/
Maer niet besonders hem den Hemel toe en laet.
Nassauw is vlijtich om zijn vyant trots te crencken/
En yver in zijn ziel hy middel gaet bedencken/
Den Hemel gheeft hem raet/ en wijst hem Tropas val/
Dat even met dees list Breda hy winnen sal.
De Helden wel ghemoedt bedeckt naer 't Schip hun keeren/
En naer een vroom ghevecht 't Casteel sy vroom verheeren/
De Stadt die volchden naer. O over brave list!
Daer nopt den schalcken vos Vlissis van en wist.
Nassauw is als een Mars, den schrick van zijn vyanden/
De vaderlandtsche vreucht/ 't Gherucht in allen landen
Verbreydt zijn grooten roem/ want hy en perst gheen Stadt/
Oft door zijn oorloochs list hy heeftse flucx ghemat.
Daer door veel Steden sterck hy wijs heeft in ghenomen.
God lieft der vromer saeck / en dick vol smaedt en schromen
Hy kneust den grootsen waen van der tyrannen macht:
Als wan des Ibers Heer so ydel by sich dacht
De wijse Coningin aen lijf en goet te schenden/
Om daer naer op 't bequaemst aen Hollandt sich te wenden/
Daer toe de schoonste vloot hy hadt ghebracht in Zee
Die oyt in 's werelts rondt Ghemeent oft Prince dee.
En even als Atheen/ Sicilien in haer sinnen
Nu meenden metter yl als weerloos t' overwinnen/
Alreed' in haer ghemoedt het Eylandt deelden uyt:
Alsoo heeft Phlippus oock gheacht voor wissen buyt
Het Coninckrijck voor hem/ en deelden landt en schat /
Als oft hy dat alreed' hadt in besit ghehadt.
Doch Godt die van zijn Throon bespotten 's Coninex menen/
De winden heeft onttoomt die flucx de vloot verdwenen.
Wat wonder Phlippe was 't/ als ghy verhoorde ras
Dat al u groote vloot so licht vernieticht was?
Ghy volck die van dien schrick verlost zijt/ sult u weeren/
En 't rijck alsoo verswackt groot-moedich overheeren.
Want vlijtich doen Nassau het landt oock wel bevrijdt/
Als op de Tielsche Heydt hy soo gheluckich strijdt/
Een soo veel Steden wint/ daer door hy wil besluyten
Den Tuyn/ dat 't Spaensche jock daer eewich blijve buyten/

Soo dat met ware stem de snel-ghewieckte Faem
Verbluft der Helden lof/ wan sy den grooten naem
Wtbromden door de locht/ en yder een vertelden
Maurits der Princen roem/ Maurits den Heldt der Helden/
Maurits die in gheen deucht noch Vorst noch Prince wijckt/
Die door des Hemels jonst so mild'lyck is verrijckt/
Dat om naer zijne waerd het strijdtbaer hooft te cieren/
Het gantsche aertrijck niet en draecht ghenoech Laurieren.
Een Pirrus in 't ghevecht/ een Cesar na den strijdt/
Augustus in 't gheluck/ groot-moedich Prins ghy zijt.
Nu krijghers swijcht/ ick sal u eyghen gaen verhalen
Hoe 't Oostenrijcx ghewelt moest voor Nassauwe dalen/
Dat even als wel eer door onrechtvaerde daet/
't Valsch Oostenrijck Nassau om 't rijck en 't leven slaet.
Ick schrick wan ick bedenck den slach/ Hispaengiens schande/
Ick schrick wan sich verbeeldt de vocht-bebloede strande/
De duynen dick besaeyt met dooden gins en weer/
Daer Maurits al den trots van Spaengien leyden neer.
Den Iber was verheucht/ hy meenden sich te wreken
Van zijn voorleden smaet/ en al tot niet te breken
Der Staten gantsch ghewelt/ want hy sach al verblijdt
Nassau en 't Legher gaer omringht aen allen zijdt:
Dus treckt hy moedich voort/ den vyant te betrapen.
Maer Maurits die verscheen een blixem in het wapen/
En recht der Thracen Godt doen boven al gheleerck/
Versocht de vyant slach/ hy niet te rugg' en weeck/
Maer flucx met cloeck belept in oorden stelt zijn hoopen/
Vermaent haer tot den slach/ en seyt/ gheen ander open/
Dan die met handen vroom sy winnen door haer bloet/
Als Vader ick u ben/ dus oock als kind'ren doet.
Dit sprack den vromen Prins, die soo hy door 't vertsaghen
Als bloode voor 't Ghemeen hem niet hadt willen waghen/
Ghenoechsaem condt ontgaen/ en dat met weynich schant
Maer hem en lusten doen gheen Perseus offerhandt.
Noch selfs zijn Broeder jong/ die in so groene jaren
Sich selven door de vlucht/ als blood' niet wilde sparen/
Hoe wel 't hem wert gheraen selfs van zijn Broeder stout.
Neen/ sprack de Jonghe Prins, wel hoe? mijn Broeder/ sout
Gheen groote schande zijn? my lust met u te leven/
En daer ghy sterft/ wil ick den gheest oock gheerne gheven.
O overbraven Heldt! wel waerdich 't edel bloet/
Daer uyt ghesproten zijn so vele Helden vroet.
Ghelijck men dickwil siet dat in de aertsche holen
Allencxkens sich vergaert den wint/ en houdt ghescholen/
Tot hy te nau gheperst wil laten 't banghe huys/
Berst uyt met soo'n ghewelt en yselijck gherups/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Dat hy de Berghen scheurt/de Bosschen sal vernielen/
En keert de Steden om/met alder menschen zielen/
Die daer doen waren in/en niet hem wederhout/
Oft even als wanneer dat van den jaghers stout
Een Leeuw sich siet bezet/die siende wech noch open/
Dan die hy met ghewelt moet van den Jaghers copen/
Bereydt sich tot den slach/hy moedicht al zyn hert/
Hy recht de ooren op/slaet yver met zijn stert/
En met een heesch ghebries hem stijven al de haren/
En als een blixem snel werpt hy sich op de scharen
Van Jagers honden/oft wat sich daer vint ontrent/
En maeckt wel haest een ruymt/door dien hy vele schent.
Waer door sy al verbaest hem veylich laten wand'len:
Soo even sal Nassauw met Spaengiens hoochmoedt hand'len/
Die nu al metter yl was totten slach bereydt/
Doch niet soo langh Nassauw den vyandt heeft verbeydt:
Maer treckt met orden braef den Iber moedigh teghen/
Die oock niet anders was als tot den slach gheneghen.
Een yeder heyr ghelijck een bosch wel dicht gheplant/
En yeder hooft voor 't lest noch eens zyn hoopen mant.
Daer treft men/tot den Slach het teecken wert ghegheven/
Neptunus al verbaest is wyt van 't strant ghedreven/
Door 't donderend' gerucht/in 't diepste vande zee/
En voerdent blaeuwe Hof met hem wel ylich mee.
De ooren wierden doof van soo veel oorloochs toonen
Van Trom'len en Trompet/ een yeder/ om te hoonen
Syn vyandt/moedich vecht/den Crijchs-man onversaecht
De raserny verwoet op 't bleecke voorhooft draecht.
't Gheschut spout helschen damp met Coghels wyt ghesonden/
Der Paerden heesch ghebries/het kermen der ghewonden/
't Ghecraeck van pijcken breuck/ 't gheknars van 't yser hert
't Ghecrijs vant Oorlochs volck met schrick ghehoort wert.
Bellona 't vlammigh sweert in haer bebloede handen
't Gheklater van haer sweep weer-galmen dee de stranden
Met yselijck ghehuyl/ smeet door d' Esquad'ren heen/
En baenden haer int bloedt van soo veel doode leen.
Dees drongh de furien aen met haer gheslanghde kruynen/
Die vreeslijck vloghen door de vocht-bebloede duynen/
Slach-orden uyt en in/ en met hun fackels heet
Ontstaken yders ziel met bloedt-dorst over wreet.
Tot driemael moest Nassau des vyandts dulheydt wijcken/
Tot driemael Maurits weer zyn kloeck beleydt dee blijcken/
En dreef hem cloeck te rugh/nu wijckt d'een/d'ander staet/
Nu weer den wijcker windt/ en synen slaegher slaet.
Ghelijckmen inden ooghst op 't rype velt siet sweven
Het Coren gins en weer/door winden dwers ghedreven/

Soo

Soo even loopt nu dees/ weer d'ander biet den rugh/
Tot eynd'lijck op de vlucht met yle voeten vlugh
Den vyandt sich begheeft/ en laet de grootste glory
Aen Maurits, die opt Prins bequam door een victory.
Want alderminst 't ghevecht ghelt van Soldaten handt/
Maer meest het cloeck beleydt van Maurits groot verstandt.
Wanneer nu 's Vyandts vlucht Nassau met eyghen ooghen
Sach/ trat van 't moedich Peert/ en heeft met knien gheboghen/
D' almoghende ghedanckt/ die hem den zeghen gheeft/
Een wis ghetuych'nis hoe Godtvruchtich Nassau leeft.
Den top van dit gheluck bepeerelt hy na desen
Met soo veel Steden sterck/ die hy g' hoorsaem doet wesen
Der Staten groots ghebiedt/ en soo den vyandt mat/
Dat binnen jaren drie hy nau verheerst een Stadt.
't Onmachtich Hollandt slecht/ is doen soo wijt ghekropen/
De grootste Princen van het rijck-bevolckt Europen
Die soecken haer verbondt/ en yeder heeft begheert
Maurits te sien/ die wert doen meer als Mensch ghe-eert.
Hispangien al verbluft door soo veel schae gheleden/
Voor Vrye-Volck'ren kent de saem-vereende Steden/
En bidt slechs om den vreed'/ oft naer 't Bestant hy tracht/
Aen 't volcxken dat eertijdts hy hadt soo snoot gheacht.
Ghy Princen die verwaent een yeder wilt verheeren/
O spieghelt u te recht/ met anders schae wilt leeren/
Hoe licht des Hemels Godt u ydel hoochmoet velt/
Als ghy het recht verlaet en lieft het snoot ghewelt.
En ghy o Prince, die u Vaderlandt sult wesen
Een eewich roem en vreucht/ een steun-stock uytghelesen/
Die 't Keyserlijck gheslacht soo wijt beroemen doet/
Wel salich 's Hemels throon u eewelijck behoet.

FINIS.

3637

t'AMSTERDAM,

Ghedruckt by Paulus van Raveſteyn.
ANNO 1617.

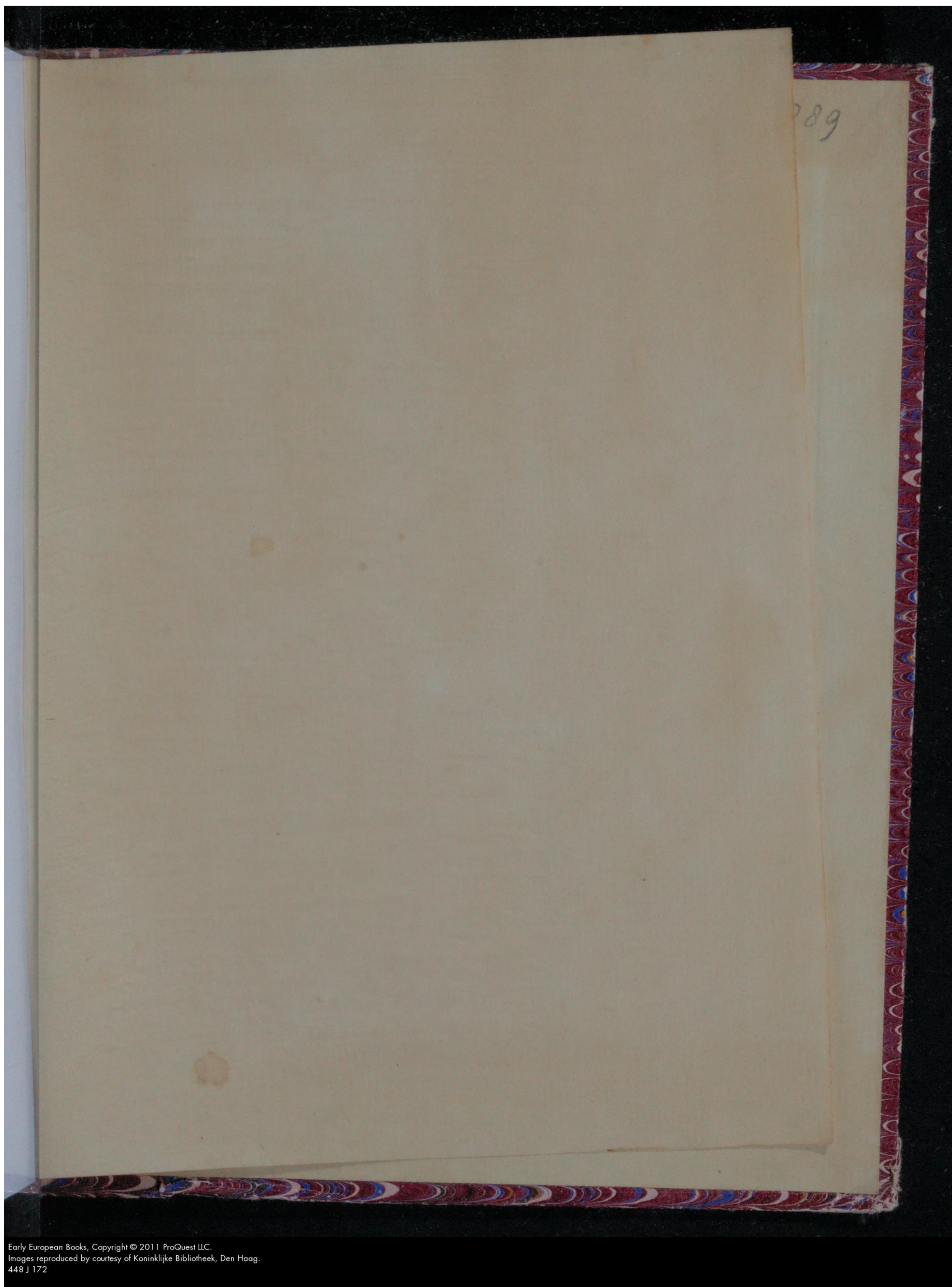
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

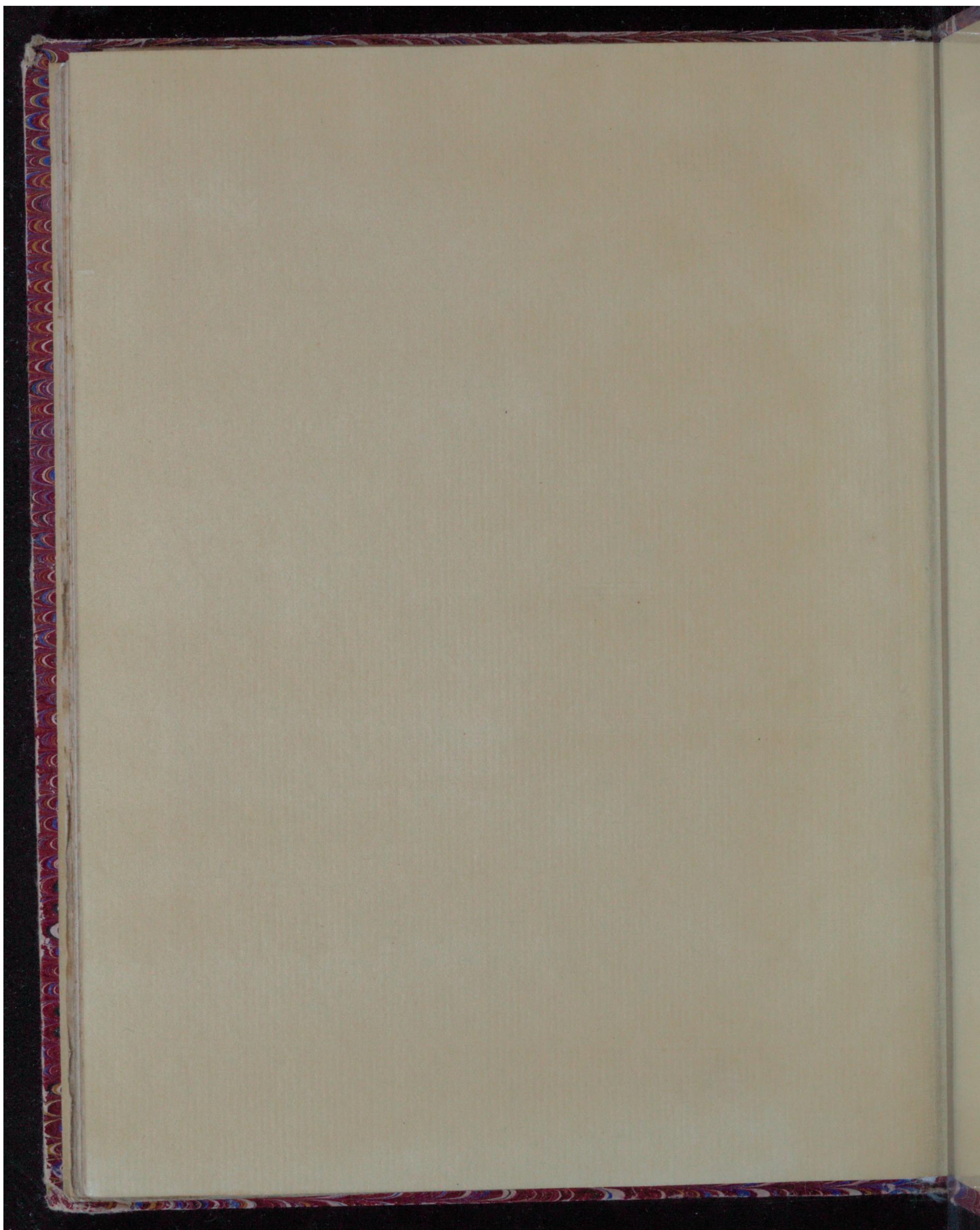
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172

73 2889

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 172